

lteVM   *اين/Max*   *up*
X/2.   *£0i*

DIAARIOTE

HALLINTOVALIOKUNTA

HE 168/2003 vp

laiksi poliisikoulutuksesta sekä laeiksi poliisin hallinnosta, annetun lain ja poliisilain 7 §:n muuttamisesta

Saapunut: Mietintöä varten

Mietintövk: HaV Ministeriö: SM
Lähetäjä: Täysistunto Lähetyspvm: 05.02.2004
Saapumispvm: 06.02.2004

Tilakoodi: Käsittely päättynyt

Lopputoimi: HaVM 24/2004
vp Lopputoim.pvm: 08.12.2004

08.12.2004 Mietintö toimitettu HaVM 24/2004 vp
edelleen
08.12.2004 Valmistunut HaVM 24/2004 vp
08.12.2004 Yksityiskohtainen käsittely
08.12.2004 I käsittely Jatkettu yleiskeskustelu
07.12.2004 Jatkettu I käsittely Epävirallinen keskustelu
16.11.2004 Jatkettu I käsittely
Asiantuntijoiden kuuleminen
-lainsäädäntöneuvos Kirsti Vihermaa
sisäasiainministeriö (K)
-poliisiylitarkastaja, koulutuspäällikkö Seppo Kolehmainen
sisäasiainministeriö (K)
Vastine
21.10.2004 Jatkettu I käsittely
Lausunto saap. PeVL 28/2004 vp
19.10.2004 Lausunto saap. PeVL 28/2004 vp
PeV
29.04.2004 Kirjallinen lausunto liikkuvan poliisin ja merk. saapuneeksi Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:n kirjalliset lausunnot. Merkittiin, ettei suojelupoliisilla ollut huomautettavaa.
29.04.2004 Jatkettu I käsittely
Asiantuntijoiden kuuleminen
-hallituksen jäsen Kirsti Laine
Poliisikoulun oppilaskunta (K)
-pääsihteeri Jessica Suni
Suomen Sadankomitealiitto ry edustaen
Aseistakieltäytyjäliitto ry:tä (K)
-professori Olli Mäenpää (K)
28.04.2004 Kirjallinen lausunto oikeusministeriön, Helsingin merk. saapuneeksi kihlakunnan poliisilaitoksen ja Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry:n kirjalliset lausunnot. Merkitään, ettei Poliisin tietohallintokeskuksella ollut huomautettavaa.
28.04.2004 Jatkettu I käsittely
Asiantuntijoiden kuuleminen - rikostarkastaja Kimmo Markkula
keskusrikospoliisi (K) - poliisitarkastaja Kari Hemminki
Etelä-Suomen lääninhallitus edustaen myös Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry:tä (K) -johtaja Anja Mikkola Poliisikoulu (K)
01.04.2004 Jatkettu I käsittely
Asiantuntijoiden kuuleminen - koulutuspäällikkö Kirsi Valto Helsingin kihlakunnan poliisilaitos (K)
31.03.2004 Jatkettu I käsittely
Asiantuntijoiden kuuleminen - koulutuspäällikkö Petri Alkiora
Poliisiammattikorkeakoulu (K)
25.03.2004 Jatkettu J käsittely
Asiantuntijoiden kuuleminen - hallitusneuvos Matti Rajakylä
opetusministeriö (K) Asiantuntijoiden kuuleminen -lainsäädäntöneuvos Kirsti Vihermaa sisäasiainministeriö (K) Ilm. vkaan saapuneeksi PeVL (miet. + laus.)
06.02.2004

SISÄASIAINMINISTERIÖ Muistio
Lainsäädäntöneuvos 24.3.2004 Kirsti Vihermaa

HALLINTOVALIOKUNNALL
E HE 168/2003

Yleistä

Poliisihallintoa koskevien säännösten selkeyttämiseksi poliisikoulusta koskevat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi erilliseen lakiin poliisikoulutuksesta. Samassa yhteydessä tavoitteena on uudistaa koulutusta koskevat säännökset siten, että ne myös säädöstason osalta vastaisivat perustuslain vaatimuksia.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi poliisin tutkintokoulutuksen valintaperusteista ja niiden vahvistamisesta, poliisioppilaitosten opiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista, heihin kohdistuvista kurinpidollisista seuraamuksista ja oikeusturvasta. Laissa ehdotetaan säädettäväksi myös päihdetestauksesta poliisin perustutkintokoulutukseen valinnan ja perustutkintokoulutuksen aikana.

Opiskelijaksi ottaminen poliisin perustutkintokoulutukseen

Perustutkintokoulutuksen osalta uutena säädettynä kelpoisuusvaatimuksena on vaatimus Suomen kansalaisuudesta. Vaatimuksen perustana on valtion virkamieslain 7 §, jonka mukaan poliisilaissa tarkoitettuun poliisimiehen virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Käytännössä vaatimusta Suomen kansalaisuudesta on sovellettu nykyisinkin. Vaatimus Suomen kansalaisuudesta ei olisi ehdoton, vaan Poliisikoulun johtaja voisi erityisestä syystä myöntää siitä poikkeukseen. Käytännössä poikkeuksen myöntäminen tulisi kysymykseen tilanteessa, jossa maahanmuuttaja on hakenut Suomen kansalaisuutta, mutta kansalaisuusasian käsittely on vielä kesken, mutta on kuitenkin todennäköistä, että hänelle tullaan myöntämään Suomen kansalaisuus.

Voimassa olevan poliisikoulutuksesta annetun asetuksen 15 §:n mukaan perustutkintokoulutukseen valittavan tulee olla suorittanut asevelvollisuuslaissa tarkoitettua vakinaisen palveluksen ja suorittanut reservin upseeri- ja aliupseerikoulutuksen taikka soveltuvan sotilaspoliisikoulutuksen. Reservin upseeri- ja aliupseerikoulutusta taikka soveltuvaa sotilaspoliisikoulutusta koskevasta vaatimuksesta on Poliisikoulun johtaja voinut myöntää poikkeuksen.

Ehdotuksessa esitetään, että hakijalta vaadittaisiin pääsääntöisesti varusmiespalveluksen suorittamista. Tämä vaatimus ei nykyiseen tapaan koskisi naisia eikä niitä, joilla on Ahvenanmaan kotiseutuoikeus. Poliisikoulun johtaja voisi myös erityisestä syystä myöntää poikkeuksen varusmiespalveluksen suorittamista koskevasta vaatimuksesta. Käytännössä poikkeusmahdoUisuus voisi tulla

SISÄASIAINMINISTERIÖ Muistio
Lainsäädäntöneuvos 24.3.2004 Kirsti Vihermaa

HALLINTOVALIOKUNNALL
E HE 168/2003

Yleistä

Poliisihallintoa koskevien säännösten selkeyttämiseksi poliisikoulusta koskevat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi erilliseen lakiin poliisikoulutuksesta. Samassa yhteydessä tavoitteena on uudistaa koulutusta koskevat säännökset siten, että ne myös säädöstason osalta vastaisivat perustuslain vaatimuksia.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi poliisin tutkintokoulutuksen valintaperusteista ja niiden vahvistamisesta, poliisioppilaitosten opiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista, heihin kohdistuvista kurinpidollisista seuraamuksista ja oikeusturvasta. Laissa ehdotetaan säädettäväksi myös päihdetestauksesta poliisin perustutkintokoulutukseen valinnan ja perustutkintokoulutuksen aikana.

Opiskelijaksi ottaminen poliisin perustutkintokoulutukseen

Perustutkintokoulutuksen osalta uutena säädettynä kelpoisuusvaatimuksena dn vaatimus Suomen kansalaisuudesta. Vaatimuksen perustana on valtion virkamieslain 7 §, jonka mukaan poliisilaisissa tarkoitettuun poliisimiehen virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Käytännössä vaatimusta Suomen kansalaisuudesta on sovellettu nykyisinkin. Vaatimus Suomen kansalaisuudesta ei olisi ehdoton, vaan Poliisikoulun johtaja voisi erityisestä syystä myöntää siitä poikkeukseen. Käytännössä poikkeuksen myöntäminen tulisi kysymykseen tilanteessa, jossa maahanmuuttaja on hakenut Suomen kansalaisuutta, mutta kansalaisuusasian käsittely on vielä kesken, mutta on kuitenkin todennäköistä, että hänelle tullaan myöntämään Suomen kansalaisuus. »

Voimassa olevan poliisikoulutuksesta annetun asetuksen 15 §:n mukaan perustutkintokoulutukseen valittavan tulee olla suorittanut asevelvollisuuslaissa tarkoitetun vakinaisen palveluksen ja suorittanut reservin upseeri- ja aliupseerikoulutuksen taikka soveltuvan sotilaspoliisikoulutuksen. Reservin upseeri- ja aliupseerikoulutusta taikka soveltuvaa sotilaspoliisikoulutusta koskevasta vaatimuksesta on Poliisikoulun johtaja voinut myöntää poikkeuksen.

Ehdotuksessa esitetään, että hakijalta vaadittaisiin pääsääntöisesti varusmiespalveluksen suorittamista. Tämä vaatimus ei nykyiseen tapaan koskisi naisia eikä niitä, joilla on Ahvenanmaan kotiseutu-oikeus. Poliisikoulun johtaja voisi myös erityisestä syystä myöntää poikkeuksen varusmiespalveluksen suorittamista koskevasta vaatimuksesta. Käytännössä poikkeusmahdollisuus voisi tulla

kysymykseen esimerkiksi maahanmuuttajien osalta sekä niiden siviilipalveluksen suorittajien osalta, joissa siviilipalveluksen suorittaminen ei ole perustunut aseista kieltäytymiseen.

Päihdetestaus

Ehdotuksen mukaan poliisin perustutkintokoulutukseen hakeutuva olisi velvollinen osallistumaan terveydenhuollon ammattihenkilön ja laboratoriohenkilökunnan tekemään päihdetestiin ennen perustutkintokoulutukseen hyväksymistä. Päihdetestissä testattaisiin alkoholin, huumeiden ja lääkeaineiden käyttö. Poliisin perustutkintoa suorittava olisi velvollinen osallistumaan poliisioppilaitoksen määräyksestä päihdetestiin myös perustutkintokoulutuksen ja siihen liittyvän harjoittelun aikana, jos on perusteltua aihetta epäillä, että poliisikokelas tai harjoittelua suorittava esiintyy päihtyneenä koulutuksessa tai harjoitteluun liittyvässä työssä.

Jos perustutkintokoulutukseen hakeva kieltäytyy päihdetestistä taikka antaa siinä positiivisen tuloksen, johtaisi tämä siihen, että häntä ei valittaisi koulutukseen. Tähän opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen tyytymätön voisi vaatia päätökseen oikaisua poliisioppilaitosten hallitukselta. Hallituksen päätöksestä voisi edelleen hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Perustutkintokoulutuksessa oleva opiskelija voitaisiin määrätä päihdetestaukseen, jos on perusteltua syytä epäillä, että tämä koulutuksen taikka siihen liittyvän työharjoittelun aikana esiintyy päihtyneenä. Positiivisen päihdetestin seurauksena tulisi käynnistää normaalit hoitoonohjausmenettelyt. Vasta viimeisenä vaiheena tulisi kyseeseen koulutuksesta erottaminen. Erottamista koskevaan päätökseen olisi oikeus vaatia oikaisua poliisioppilaitosten hallitukselta. Hallituksen päätöksestä saisi edelleen hakema muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Opiskelijoiden osallistuminen poliisitehtäviin

Voimassa olevan poliisikoulutusta koskevan asetuksen 20 §:n mukaan poliisioppilaitoksen johtaja voi määrätä poliisikokelaita ja opiskelijoita suorittamaan koulutukseen liittyvinä harjoituksina poliisille kuuluvia tehtäviä poliisin muun yksikön apuna. Sisäasiainministeriö voi määrätä poliisikokelaita ja opiskelijoita suorittamaan myös muita kuin koulutukseen liittyviä poliisille kuuluvia tehtäviä. Tämä säännös ehdotetaan nostettavaksi tarkennettuna lain tasolle.

Lakiesityksessä ehdotetaan, että poliisin ylijohdo voisi valtion turvallisuuden ylläpitämiseksi tai valtakunnallisen erityistilanteen hoitamiseksi määrätä poliisioppilaitoksessa opiskelevia poliisimiehiä suorittamaan myös muita kuin koulutukseen liittyviä poliisille kuuluvia tehtäviä. Määräys voitaisiin kohdistaa vain sellaisiin poliisimiehiin, jotka ovat saaneet riittävän koulutuksen. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että heiltä edellytettäisiin kenttä- ja hälytystoiminnan opintojaksojen suorittamista.

Poliisioppilaitoksella olisi toimivalta määrätä opiskelijoita suorittamaan koulutuksen liittyvinä harjoituksina poliisille kuuluvia tehtäviä poliisin muun yksikön apuna.

Opinnäytetyöt

Tekijänoikeuslain mukaan tekijänoikeus opinnäytetyön osalta on sen laativalla opiskelijalla taikka, jos laatijoita on useita, heillä yhteisesti. Opinnäytetyöt ovat poliisialipäällystötutkinnossa ja poliisipäällystön tutkinnossa laadittu aikana, jolta työnantaja maksaa opiskelijalle palkan opiskelijan ollessa kuitenkin vapautettu virkatehtäviensä suorittamisesta ja komennettuna koulutukseen.

Perustutkintokoulutuksen opiskelijoille maksetaan opiskeluajalta päivärahaa. Tämä huomion ottaen sekä se, että tutkielman aiheet tulevat poliisihallinnosta ja ovat aiheita, jotka palvelevat poliisihallintoa, on varsin kohtuullista, että opinnäytetöiden tekijänoikeus siirtyisi poliisioppilaitokselle, joka myös osallistuu vahvasti opinnäytetöiden ohjaukseen. Tekijän oikeus siirtyisi opinnäytetyön tultua poliisioppilaitoksessa hyväksytyksi.

OPETUSMINISTERIÖ 25.3.2004
Matti Rajakylä
hallitusneuvos

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 168/2003 vp laiksi poliisikoulutuksesta sekä laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain ja poliisilain 7 §:n muuttamisesta

Opetusministeriö esittää hallituksen esityksen n:o 168/2003 vp laiksi poliisikoulutuksesta sekä laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain ja poliisilain 7 §:n muuttamisesta seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan poliisikoulutusta koskevat säännökset kumottaviksi poliisin hallinnosta annetusta laista ja sisällytettäväksi erilliseen lakiin poliisikoulutuksesta. Ehdotus selkeyttää poliisihallinnon ja poliisikoulutuksen välisiä suhteita ja työnjakoa. Nykyisestä poliisikoulutuksesta annetusta asetuksesta ehdotetaan samalla yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat säännökset siirrettäviksi lakiin uuden perustuslain vaatimusten mukaisesti.

Poliisioppilaitosten tehtävät (2 §)

Poliisikoulutusta koskevassa lakiehdotuksessa ei ole missään pykälässä mainintaa siitä, että Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettu tutkinto on ammattikorkeakoulututkinto. Tutkinnon suorittaneelle henkilölle tämä on tärkeää tutkinnon sijoittamisessa korkeakoulututkintojen järjestelmään. Asia voitaisiin lisätä lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin 1 virkkeen jälkeen toteamalla, että poliisipäällystön tutkinto on ammattikorkeakoulututkinto.

Opiskelijaksi ottaminen poliisin perustutkintokoulutukseen (6 §)

Lakiehdotuksen 6 §:n otsikko ja pykälän teksti eivät näyttäisi vastaavan toisiaan. Pykälän otsikossa puhutaan opiskelijaksi ottamisesta poliisin perustutkintokoulutukseen, 1 ja 2 momentissa opiskelijaksipääsyvaatimuksista tai pikemminkin kelpoisuudesta poliisin perustutkintokoulutukseen ja 3 momentissa opiskelijavalinnan perusteista. Pykälässä ei sen sijaan sanota sitä, kuka tai mikä taho ottaa opiskelijat poliisin perustutkintokoulutukseen.

Lakiehdotuksen 6 §:n otsikkona voisi olla kelpoisuus poliisin perustutkintokoulutukseen, jolloin otsikko paremmin vastaisi pykälän sisältöä. Valintakoe, josta säädetään pykälän 1 momentin 7 kohdassa, sopisi paremmin pykälän 3 momentin alkuun siten kirjoitettuna, että koulutukseen pääsemiseksi järjestetään valintakoe.

Pykälän loppuun omaksi momentikseen voitaisiin ottaa säännös siitä, että opiskelijat poliisin perustutkintokoulutukseen ottaa Poliisikoulu.

Hakijoiden oikeusturvan tutkintoon johtavassa koulutuksessa katsotaan edellyttävän, että hakijoihin noudatetaan yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetusministeriö ehdottaa harkittavaksi, voitaisiinko tätä koskeva maininta sijoittaa pykälän 3 momentin loppuun.

Opiskelijaksi ottaminen muuhun tutkintokoulutukseen (8 §)

Poliisikoulutusta koskevan lakiehdotuksen 8 §:n 1 momentin mukaan Poliisikoulu valitsee poliisialipäällystötutkinnon opiskelijat ja 2 momentin mukaan opiskelijat poliisihallinnon ulkopuoliseen turvallisuusalan koulutukseen sekä 3 momentin mukaan Poliisiammattikorkeakoulu Poliisiammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijat. Lakiehdotuksesta puuttuu sen sijaan kokonaan säännökset kelpoisuudesta Poliisiammattikorkeakoulun ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin.

Lakiehdotuksen 8 §:n perustelujen mukaan Poliisiammattikorkeakouluun hakeutumisen edellytyksenä on, että hakija on suorittanut poliisin perustutkinnon tai poliisialipäällystötutkinnon sekä toiminut poliisimiehenä vähintään kolme vuotta ja jolla Poliisiammattikorkeakoulu arvioi olevan riittävät tiedot ja taidot ammattikorkeakouluopintoja varten. Opiskelijaksi voidaan ottaa myös poliisialipäällystö- tai päällystövirassa oleva korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, jolla Poliisiammattikorkeakoulu arvioi olevan riittävät tiedot ja taidot ammattikorkeakouluopintoja varten sekä valmiudet suoriutua poliisin päällystötehtävistä.

Myös kelpoisuus Poliisiammattikorkeakoulun ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluu perustuslain 80 §:n mukaan lailla säädettäviin yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteisiin. Lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin mukaan Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettaviin tutkintoihin noudatetaan tässä laissa säädetyn lisäksi soveltuvin osin, mitä ammattikorkeakoulu-laissa (351/2003) tai sen nojalla säädetään. Tämähän on tarpeen Poliisiammattikorkeakoulun ja siellä suoritettujen tutkintojen sijoittamisessa korkeakoulututkintojen järjestelmään. Poliisiammattikorkeakouluun hakevalla tulee olla myös ammattikorkeakoululain 20 §:ssä tarkoitettu kelpoisuus ammattikorkeakouluopintoihin.

Opetusministeriö esittää harkittavaksi/että lakiehdotuksen 8 §:ään jätetään 1 ja 2 momentti, jotka koskevat Poliisikouluun opiskelijaksi ottamista, ja 8 §:n jälkeen lakiin lisätään kelpoisuutta Poliisiammattikorkeakoulun ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin koskeva uusi pykälä. Lakiehdotuksen 8 §:n 3 ja 4 momentti, jotka koskevat opiskelijaksi ottamista Poliisiammattikorkeakouluun, siirrettäisiin uuden pykälän 2 ja 3 momentiksi ja pykälän 1 momentissa säädettäisiin kelpoisuudesta seuraavasti:

Sen lisäksi, mitä kelpoisuudesta ammattikorkeakouluopintoihin säädetään ammattikorkeakoululain 20 §:ssä, vaaditaan, että hakija on suorittanut poliisin perustutkinnon tai poliisialipäällystötutkinnon sekä toiminut poliisimiehenä vähintään kolme vuotta ja jolla Poliisiammattikorkeakoulu arvioi olevan riittävät tiedot ja taidot ammattikorkeakouluopintoihin.

Päihdetestaus (7 §)

Huumeiden käyttöä on esiintynyt myös opetusministeriön toimialaan kuuluvissa ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakouluissa. Erityisen ongelmalliseksi tilanne on koettu terveydenhuoltoalan koulutuksessa, jossa tutkintoon johtavaan koulutukseen liittyy harjoittelu sairaaloissa ja muissa terveydenhuoltoalan yksiköissä.

Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä hallituksen esitys laiksi yksityisyyden suojasta työelämässä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 162/2003 vp). Esitys sisältää muun ohella säännökset huumausainetestiä koskevan todistuksen toimittamisesta työhön otettaessa ja työsuhteen aikana sekä huumausainetestiä koskevaan todistukseen merkittyjen tietojen käsittelystä. Esitys on lausuntoasiana eduskunnan perustuslakivaliokunnassa ja hallintovaliokunnassa.

Poliisikoulutusta koskevan lakiehdotuksen 7 §:ään sisältyvä säännös päihde-testauksesta, johon poliisin perustutkintokoulutukseen hakeutuva ja perustutkintoa suorittava olisi velvollinen osallistumaan, olisi ensimmäinen opiskelijoita koskeva. Hallituksen esityksestä n:o 162/2003 vp annettavilla perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan lausunnoilla lienee vaikutusta myös puheena olevan 7 §:n sisältöön.

Opinnäytetyöt (19 §)

Lakiehdotuksen 19 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että poliisin tutkintokoulutukseen sisältyvien opinnäytetöiden tekijänoikeudet siirtyvät opiskelijalta asianomaiselle poliisioppilaitokselle opinnäytetyön tultua poliisioppilaitoksessa hyväksytyksi. Poliisioppilaitoksia ovat Poliisikoulu ja Poliisiammattikorkeakoulu. Pykäläehdotuksen perusteluista ei käy selkeästi ilmi, mihin säännöksellä pyritään. Ehdotetun säännöksen tarve jää myös epäselväksi.

Opinnäytetyöt ammattikorkeakouluissa opetusministeriön hallinnonalalla

Opinnäytetyö kuuluu ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (352/2003) 4 §:n mukaan yhtenä osana ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin. Opinnäytetyön tavoitteena on asetuksen 7 §:n 5 momentin mukaan kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä Opinnäytetyö on tutkintoon johtavassa koulutuksessa yksi opintosuoritus muiden joukossa. Koulun opettaja tai opettajat ohjaavat opinnäytetyön tekemistä ja sen valmistuttua arvioivat sen ja antavat siitä arvosanan.

Pohdittaessa opinnäytetöiden tekijänoikeuksia on kiinnitettävä huomiota opinnäytetöiden julkisuuteen tai salassa pitämiseen. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat

julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Ammattikorkeakoulut kuuluvat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n mukaan julkisuuslain soveltamisalaan. Julkisuuslaissa säädettyä julkisuusperiaatetta sovelletaan viranomaisen asiakirjaan. Viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan lain 5 §:n mukaan viranomaisen hallussa olevaa asiakirjaa, jonka viranomainen tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Opinnäytetyö on asiakirja, joka toimitetaan ammattikorkeakoululle sen opettajien arvioitavaksi. Kun opinnäytetyö on toimitettu ammattikorkeakoululle, sen voidaan katsoa muuttuneen julkisuuslain mielessä viranomaisen asiakirjaksi.

Viranomaisen asiakirjat ovat julkisia, jollei asiasta laissa toisin säädetä. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liike- tai ammattisalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa sekä momentin 21 kohdan mukaan asiakirjat, jotka koskevat opinnäytetyön tai tieteellisen tutkimuksen suunnitelmaa tai perusaineistoa taikka teknologista tai muuta kehittämistyötä tai niiden arviointia, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei aiheuta opinnäytetyön, tutkimuksen tai kehittämistyön suorittamiselle taikka hyödyntämiselle tai asianmukaiselle arvioinnille tai tutkijalle taikka tutkimuksen tai kehittämistyön toimeksiantajalle haittaa.

Opinnäytetyöt ovat tutkintojen osia, joiden tulee olla avoimesti arvioitavissa. Ammattikorkeakouluissa opinnäytetyöt pyritään tekemään yhteistyössä työelämän organisaatioiden kanssa ja opinnäytetöillä pyritään vastaamaan aitoihin työelämän kehittämishaasteisiin. Varsinaiseen arvioitavaan opinnäytetyöhön ei saa sisällyttää liike- tai ammattisalaisuuksia, vaan ne on jätettävä opinnäytetyön tausta-aineistoon.

Opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen ammattikorkeakoulun kirjastoon toimitetaan siitä kappaleita, minkä jälkeen se on muiden opiskelijoiden ja tutkijoiden käytettävissä, kunhan lähde mainitaan. Ammattikorkeakouluissa tehtyjen opinnäytetöiden tekijänoikeuksiin noudatetaan tekijänoikeuslain (404/1961) säännöksiä. Erällä koulutusaloilla, esimerkiksi taiteisiin liittyvässä opetuksessa on aika ajoin esiintynyt pyrkimyksiä sitoa opiskelupaikan saaminen siihen, että tekijänoikeudet siirtyvät koululle tai oppilaitokselle.

Tekijänoikeus ja sen siirtyminen

Tekijänoikeus syntyy teoksen luoneelle tekijälle. Tekijä voi halutessaan luovuttaa taloudelliset oikeutensa joko kokonaan tai osittain. Tekijä voi myöntää myös teoksen rajoitettuja käyttöluovia. Tekijänoikeuden siirtymistä koskevat säännökset, kuten säännökset kustannussopimuksesta sekä työsuhteessa luotuja tietokoneohjelmia ja tietokantoja koskeva oikeuksien siirto-olettama, sisältyvät tekijänoikeuslain 3 lukuun. Muuhun lainsäädäntöön tekijänoikeuden siirtymistä koskevia säännöksiä ei sisälly. Oikeuksien siirtymistä koskevia säännöksiä sovelletaan tekijänoikeuslain 27 §:n 3 momentin mukaan vain, jollei toisin ole sovittu.

Tietokoneohjelmien ja tietokantojen osalta lakiin sisältyy oikeuksien siirtymistä koskeva olettasäännös. Lain 40 b §:n mukaan tekijänoikeus tietokoneohjelmaan tai tietokantaan siirtyy työnantajalle, jos ohjelma tai tietokanta on luotu täytettäessä työsuhteesta johtuvia työtehtäviä. Säännöstä sovelletaan vain, jollei toisin ole sovittu. Olettama ei koske lainkaan korkeakoulun opetus- ja tutkimustyössä itsenäisesti toimivaa tekijää, sotilasopetuslaitoksia lukuun ottamatta. Siirto-olettama ei koske myöskään tekijän moraalisia oikeuksia, joiden mukaan tekijä tulee mainita teosta käytettäessä eikä teoksen käyttö tai muuttaminen saa loukata tekijän kunniaa.

Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Varsinaisen omistusoikeuden lisäksi omaisuuden suojan piiriin kuuluvat myös varallisuusarvot immateriaalioikeudet kuten tekijänoikeus. Opetusministeriön näkemyksen mukaan ehdotettu tekijänoikeuksien siirtyminen lain säännöksen nojalla ilman mahdollisuutta sopia asiasta toisin olisi perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan vastaista.

Opinnäytetyöt poliisioppilaitoksissa

Opinnäytetyö poliisioppilaitoksissa kuuluu opetusministeriön toimialaan kuuluvien ammattikorkeakoulujen tavoin yhtenä osana tutkintoon johtaviin opintoihin. Se että opinnäytetöiden aiheet tulevat - kuten säännöksen perusteluissa sanotaan - poliisihallinnosta ja palvelevat poliisihallintoa, on tietenkin sekä opintojen että poliisitoimen kannalta etu, mutta sitä ei kuitenkaan ole pidettävä perusteena sille, että tekijänoikeuslain säännöksistä poikettaisiin lailla. Ehdotettavan säännöksen säätämiseen ei oikeuta myöskään se tosiseikka, että opinnäytetöihin saadaan ohjausta koulun taholta. Opintojen ohjaus kuuluu joka tapauksessa opettajan tehtäviin. Myöskään sillä, että opiskeluaikalta maksetaan palkkaa, ei ole tässä suhteessa merkitystä. Tarpeellinen oikeuksien hankinta voidaan hoitaa opiskelijoiden kanssa tehtävillä sopimuksilla.

Ehdotetun poliisikoulutusta koskevan lain 2 §:n 3 momentin mukaan Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettavien tutkintojen ja niihin liittyvän opetuksen osalta noudatetaan tässä laissa säädetyn lisäksi soveltuvin osin, mitä ammatikorkeakoululaissa (351/2003) tai sen nojalla säädetään. Tämän säännöksen huomioon ottaen opinnäytetöiden tekijänoikeuksiin poliisioppilaitoksissa tulee suhtautua samalla tavoin kuin opetusministeriön toimialaan kuuluvissa kouluissa. Näin on asian laita myös maanpuolustuskorkeakoulussa (L puolustusvoimista 4 §, A maanpuolustuskorkeakoulusta).

**Laiksi
poliisikoulutuk
sesta sekä**

**laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain ja
poliisilain 7 §:n muuttamisesta**

**Poliisiammattikorkeakoul
u Espoo**

**Koulutuspäällikkö Petri Alkiora
Keskiviikko 31.3.2004 kello
12.15**

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Pyydettynä asiantuntijalausuntona Poliisiammattikorkeakoulu tuo kunnioittaen esille seuraavan.

Poliisiammattikorkeakoulu on ollut edustettuna lain valmistelua ohjanneessa ohjausryhmässä. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulu on antanut lakiehdotuksesta lausuntonsa 20.1.2003. Poliisiammattikorkeakoulu on siten saanut tuoda esille ne näkökannat, jotka toimintamme osalta ovat merkittäviä.

Suhde ammattikorkeakoululakiin (351/2003)

Poliisikoulutuksesta annettavan lain valmistelu on ajallisesti tapahtunut yhtä aikaa opetusministeriön ammattikorkeakouluja koskevan lainsäädännön uudistamisen kanssa. Kyseistä uudistusta on seurattu Poliisiammattikorkeakoulua koskevan sääntelyn osalta.

Lakiesityksen 2 §:n 3 momenttiin sisältyy lausuma, jonka mukaan Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettavien tutkintojen ja niihin liittyvän opetuksen osalta noudatetaan tässä laissa säädetyn lisäksi soveltuvien osin mitä ammattikorkeakoululaissa (351/2003) säädetään.

Nykyisin asetus poliisikoulutuksesta säätelee asian seuraavasti: "opintoihin on muutoin soveltuvien osin noudatettava mitä ammattikorkeakouluopinnoista annetun asetuksen (256/1995) 2 luvussa säädetään". Kumotun asetuksen 2 luvun otsikko oli Ammattikorkeakoulututkintojen perusteet ja luvun pykälien nimet olivat: opintojen rakenne, opintojen laajuus, koulutusohjelmat, opintojen tavoitteet, kielitaito, opintojaksot ja opetussuunnitelmat, kypsyysnäyte.

Lakiesityksessä ei ole erikseen määritelty sitä, mitkä osat yleisestä ammattikorkeakoululaista tulisivat soveltuvina osina sovellettavaksi Poliisiammattikorkeakoulun toiminnassa. Lakiesityksen 10 §:n perusteluissa viitataan siihen, että ammattikorkeakoulukin 24 § opiskeluoikeutta (max 1 vuosi laajuutta pidempi) koskeva säännös koskisi kiistatta myös Poliisiammattikorkeakoulua. Tässä yhteydessä on huomautettava, että säännös koskee kokopäiväopiskelua. Ammattikorkeakoululain 24 § mahdollistaa muiden opiskelijoiden kohdalla asian määrittämisen ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä.

Toisaalta osa ammattikorkeakoululakiin sisältyvästä sääntelystä on sisällytetty lakiesitykseen (vastaa koulutuksen ja toiminnan laatutasosta ja kehittämisestä sekä osallistua määräajoin ulkopuoliseen arviointiin). Mainittu ratkaisu poistaa tältä osin soveltuvuusongelman, mutta ei ratkaise kysymystä siitä, mitkä muut normit soveltuvat Poliisiammattikorkeakoulun toimintaan.

Poliisiammattikorkeakoulun näkemyksen mukaan toiminnassa sovellettava normipohja kyetään edellä olevasta huolimatta tapausittain selvittämään.

Laatutaso ja ulkopuolinen arviointi (lakiesitys 2 § 4)

Lakiesityksen 2 §:n 4 momentin mukaan poliisioppilaitoksen tehtävänä on vastata myös järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laatutasosta ja kehittämisestä sekä osallistua määräajoin ulkopuoliseen arviointiin.

Korkeakoulujen arviointineuvosto teki vuonna 1997 selvityksen Poliisiopiston tilanteesta. Poliisiammattikorkeakoulu aloitti toimintansa 1.1.1998. Arviointineuvoston selvitys julkaistiin ja siinä esille otetut havainnot vaikuttivat suoraan Poliisiammattikorkeakoulun toimintojen kehittämiseen. Ulkoista arviointia ei ole tehty tuon ajankohdan jälkeen.

Korkeakoulujen arviointineuvosto toteuttaa vuorovuosin ammattikorkeakoulujen aluekehitysvaikutuksen huippuyksikkö- ja koulutuksen laatuysikköarvioinnit opetusministeriön toimeksiannosta. Poliisiammattikorkeakoulun rehtori Urpo Sarala on osallistunut tähän ammattikorkeakoulujen laadun arviointiin toimien mm. arviointityöryhmän puheenjohtajana (Laatua ammattikorkeakouluihin, korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 7:2003 ja Hämeen ammattikorkeakoulun kokonaisarviointi, korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 9:2003). Arviointityöryhmän laatimaa kriteeristöä on sovellettu Poliisiammattikorkeakoulun toiminnan sisäisessä kehittämisessä.

Poliisiammattikorkeakoulun tilanne (alueellistamispäätös, tutkinnon uudistaminen, ruotsinkielinen päällystökoulutus) huomioon ottaen ulkoinen arviointi voidaan toteuttaa seuraavan kerran vuonna 2006.

Opinnäytetöiden tekijänoikeudet (lakiesitys 19 §)

Poliisipäällystön tutkinnon suoritusoikeus myönnetään henkilölle, joka tulee valituksi koulutukseen valintamenettelyssä (muodolliset edellytykset, kirjallinen valintakoe, haastatteluja soveltuvuuden arviointi).

Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijat ovat poliisihallinnon virkamiehiä muutamin poikkeuksin (puolustusvoimat, hätäkeskuslaitos?) ja he saavat opiskelun ajalta palkan. Opiskelijat komennetaan koulutukseen ja he saavat opiskelun ajalta opiskelupäivärahaa.

Poliisiammattikorkeakoulu on poliisihallinnon henkilöstökoulutukseen osallistuva oppilaitos, joka huolehtii poliisin tutkintorakenteen korkeakouluvaiheesta.

Ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvä opinnäyte on laajuudeltaan 10 opintoviikkoa. Opinnäytteen aiheet ovat poliisihallinnon organisaatiota ja työskentelymalleja arvioivia ja kehitettäviä. Sitä parempaan lopputulokseen ja vaikuttavuuteen tutkielmilla päästään, mitä käytännönläheisempiä aiheet ja käsittelytavat ovat (julkisuus - salassapitosäännökset).

Poliisiammattikorkeakoulu pyrkii julkaisemaan painotuotteena 2 - 3 tutkielmaa vuositasolla. Tutkielman tekijöiden kanssa tehdään näissä tapauksissa erillinen

julkaisusopimus. Usein julkaisemisen ehtona on se, että opiskelija tekee tutkielmaan vielä erillisiä muutoksia ja korjauksia. Opiskelijalle ei makseta julkaisemisesta korvausta. Poliisiammattikorkeakoulu hinnoittelee julkaistavat tutkielmat siten, että myyntihinta kattaa painatuskustannukset. Mahdollisesti kertyvä ylijäämä käytetään tulevien julkaisujen tuotantoon.

Muut tutkielmat jäävät arkistokappaleina Poliisiammattikorkeakoulun kirjastoon ja ne lisätään kirjaston tietokantaan. Käytännössä tutkielmien hyödyntäminen hallinnossa jää vähäiseksi ja satunnaiseksi.

Poliisiammattikorkeakoulun tavoitteena on ollut kehittää poliisin sähköistä materiaalipankkia opinnäytetöiden hyödyntämismahdollisuuksia kehittämällä (hakumahdollisuudet).

Perusteet tutkielmien taloudellisten tekijänoikeuksien siirtämiseen lain tasolla oppilaitoksella ovat seuraavat:

- tutkielmat on tehty virkatyönä ja ovat osa henkilöstökoulutusta
- tutkielmien kaupallinen hyödyntäminen ei käytännössä ole mahdollista (aiheet)
- tutkielmien hyödyntäminen poliisin organisaation ja toimintamallien kehittämiseen paranee
- vaihtoehto; sopimuskäytäntö sen asiallisuus/lainmukaisuus

Tutkielmien moraaliset tekijänoikeudet jäävät luonnollisesti tekijälle, vaikka lakiehdotuksen säännöksen sanamuodosta asia ei käykään ilmi.

Opetus- ja tutkintokielet (lakiesitys 23 §)

Pääosa Poliisiammattikorkeakoulun opetuksesta ja tutkinnoista tehdään suomen kielellä. Poliisihallinnon ruotsinkielinen koulutus on pääosiltaan Poliisikoulun tehtävänä. Poliisiammattikorkeakoulu vastaa kuitenkin ruotsinkielisestä päällystökoulutuksesta. Ruotsinkielinen päällystökoulutus toteutettiin viimeksi vuonna 1992. Nyt koulutustarveselvitykset osoittavat, että ruotsinkielisen päällystökoulutuksen toteuttaminen on tarpeellinen. Tarkoituksena on aloittaa ruotsinkielinen päällystökoulutus vuonna 2005 ja valita tuohon koulutukseen noin 20 - 24 opiskelijaa. Koulutustarpeen ennakoidaan edellyttävän jatkossakin ruotsinkielisen päällystökoulutuksen järjestämistä noin 10 vuoden välein.

Espoossa 31.3.2004

/Petri Alkiora
Poliisiammattikorkeakoulu
Koulutuspäällikkö OTL,
VT

HäVP 33/2004 vp / A4 §

HELSINGIN KIHlakUNNAN
POLIISILAITOS

MUISTIO
30.3. 2004

HE 168/2003 vp
702/02/2004/HPL

Eduskunta
Hallintovaliokunta

sähköposti

LAKI POLIISIKOULUTUKSESTA SEKÄ POLIISIN HALLINNOSTA ANNETUN LAIN JA POLIISILAIN 7 § MUUTTAMINEN

Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen näkemyksen mukaan on tarpeellista, että esityksen mukaisesti, käytännössä olleiden periaatteiden ja asetusten tasolta nostetaan lain tasolle: poliisin perustutkintokoulutuksen valintaperusteet sekä sitoumus suorittaa työharjoittelu- ja kenttätöjaksot poliisin osoittamassa yksikössä. Lisäksi esityksen mukaisesti on tarkoituksenmukaista säätää lailla opiskeluajan enimmäispituudesta, opiskeluoikeuden menettämisestä, opiskelun keskeyttämisestä, kurinpitotoimista sekä opiskelijoiden vaitiolovelvollisuudesta.

Poliisilaitos näkee erittäin hyvänä lisäyksenä lakiin päihdetestauksen poliisin perustutkintokoulutuksen valinnan yhteydessä ja tarvittaessa koulutuksen aikanakin.

Esitetyn lain 1 §:ssä koskien poliisikoulutuksen vastuuyksiköltä eikä kohtaa koskevissa perusteluissa ote mainintaa Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksesta koulutuksen järjestäjänä. Helsingin poliisilaitos on suoraan Sisäasianministeriön alainen tilivirasto ja näin ollen verrattavissa poliisin valtakunnallisiin yksiköihin ja lääneihin. Poliisilaitos esittää, että Helsingin kihlakunnan poliisilaitos mainittaisiin koulutuksen vastuuyksikkönä ainakin lain perusteluosuudessa.

Koulutuspäällikkö

Kirsi Valto

TIEDOKSI: SM/ Poliisiosasto
HPL/ Operatiivinen yksikkö

Postiosoite PL 18
00131
HELSINKI
Käyntiosoite

Puhelin
Vaihde (09)
1891

Fax
(09)189 2822

Purtanotkonkat
u 2

Eduskunnan hallintovaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI POLIISIKOULUTUKSESTA YM. HE
168/2003 VP

Yleistä esityksen sisällöstä

Hallituksen esitys sisältää esityksen laiksi poliisikoulutuksesta sekä tarpeelliset muutokset poliisilakiin ja poliisin hallintolakiin. Esityksen tavoitteena on uudistaa poliisikoulutusta koskevat säännökset myös niin, että ne säädöstasoltaan vastaavat perustuslain asettamia vaatimuksia. Poliisioppilaitoksissa opiskelevien oikeusturvaa parannetaan säätämällä heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan entistä nykyistä tarkemmin ja täsmällisemmin.

Esityksessä olevan arvion mukaan poliisin koulutusta koskevat säännökset ovat pääosin ajan tasalla ja vastaavat sisällöltään nykyistä käytäntöä ja tarpeita. Poliisin peruskoulutuksen valintaperusteisiin ehdotetaan lisättäväksi vaatimus Suomen kansalaisuudesta. Muutos on yhdensuuntainen sen kanssa, että valtion virkamieslain 7 §:n mukaan poliisimiehen virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen.

Päihdetestaus, 7 §

Laissa ehdotetaan säädettäväksi poliisikoulun valintamenettelyn yhteydessä tehtävästä päihdetestauksesta. Päihdetestaus voitaisiin tehdä myös poliisin perustutkintokoulutuksen aikana. Keskusrikospoliisi suhtautuu myönteisesti ehdotettuun päihdetestaukseen.

Koulutuksen keskeyttäminen ja koulutuksesta erottaminen, 13-14 §

Nykyistä tarkemmin säädettäisiin koulutuksen keskeyttämisestä ja koulutuksesta erottamisesta. Ehdotetut säännökset ovat täsmällisiä ja samalla perusteiden osalta joustavia mahdollistaen opiskelijan elämäntilanteen huomioon ottamisen. Uutena erottamisperusteena ehdotetaan poliisin arvolle sopimatonta käyttäytymistä. Sopimattomana pidettäisiin sellaista tekoa tai käyttäytymistä, joka olisi omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien rehelliseen, luotettavaan ja oikeudenmukaiseen hoitoon. Keskusrikospoliisi pitää ehdotettua säännöstä huomattavasti täsmällisempänä kuin poliisiasetuksessa olevaa käyttäytymisvelvoitetta. Asetuksen mukaan poliisin on vapaa-aikanakin käyttäydyttävä siten, ettei poliisin arvo siitä kärsi. Keskusrikospoliisi pitää asetuksessa olevaan poliisimiehen velvollisuuksia ja oikeuksia koskevaan säännökseen vetoamista perustuslain kannalta kyseenalaisena.

01370 VANTAA

01301 VANTAA

Faksi (09)8388 6676 www.poliisi.fi/krp

KESKUSRIKOSPOLIISI

6.3.2003

Poliisilain muutosesitys

Esityksen mukaan poliisin ylijohdo voisi määrätä poliisikoulussa opiskelevan sellaisiin laajoihin poliisioperaatioihin, joihin täydennyspoliisia ei ole edellytyksiä määrätä. Tilanne voisi johtua esimerkiksi suuronnettomuudesta tai ydinvoimalaan kohdistuvasta rikollisuudesta. Keskusrikospoliisi pitää ehdotettua säännöstä tarpeellisena mahdollisuutena käyttää opiskelijoita poliisitoiminnallisena reservinä.

Opinnäytetöiden tekijänoikeudet, 19 §

Ehdotuksen mukaan opinnäytetöiden tekijänoikeudet siirtyvät poliisioppilaitokselle opinnäytetyön tultua hyväksytyksi. Keskusrikospoliisi pitää säännöstä ongelmallisena, koska kaikki opinnäytetyöt eivät välttämättä liity poliisitoimintaan. Tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan oikeus tuottaa yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta. Pykälän perusteluissa

Kimmo Markkula
Rikostarkastaja
Keskusrikospoliisi

on jäänyt arvioimatta, mikä on ehdotetun pykälän suhde tekijänoikeuslakiin säännöksiin.

LAUSUNTO HE
168/2003 vp

1/B
1(4)

26.3.2004

Eduskunta
Hallintovaliokunta

26.3.2004

suuden saamista. Tämä käytäntö tulisi säilyttää. Poliisin tavoitteena on saada rekrytoitua nykyistä enemmän maahanmuuttajia - ja muihin vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä. Ongelmana rekrytoinnissa on ollut LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI POLIISIKOULUTUKSESTA SEKÄ LAEIKSI POLIISIN HALLINNOSTA ANNETUN LAIN JA POLIISILAIN 7 §:N MUUTTAMISESTA

Etelä-Suomen lääninhallitus esittää lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esityksessä lausuttu tavoite uudistaa poliisikoulutusta koskevat säännökset siten, että ne säädöstason sekä säännösten tarkkarajaisuuden ja tarkkuuden osalta vastaisivat perustuslain asettamia vaatimuksia, on kannatettava ja tärkeä sekä riittävä syy uuden lain säätämiseen, vaikka lakiesityksen hyväksyminen ei kovin oleellisia muutoksia merkitsisi nykyiseen, lähinnä asetuksen tason perusteella toteutettuun koulutukseen. Niin opiskelijoiden oikeusturva kuin poliisin koulutusta järjestävien oppilaitosten johdonmukainen ja tuloksellinen toiminta edellyttävät lain tasolla olevia, täsmällisiä säännöksiä koulutukseen valinnasta, koulutuksen tavoitteista, sisällöstä sekä opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista. Toimiva käytäntö kuitenkin edellyttää edelleenkin, että yksityiskohtaisia säännöksiä esimerkiksi valintakokeen sisällöstä tulee voida tarvittaessa antaa ja muuttaa lakia alemman tasoisin säännösin, kunhan huolehditaan niiden perusoikeuksiin soveltuvuudesta.

Hallituksen esitys antaa aiheita kuitenkin eräisiin huomioihin.

Kohdassa 3 (Ehdotuksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset) todetaan sivulla 3, että poliisin perustutkintokoulutuksen valintaperusteisiin esitetään lisättäväksi vaatimus Suomen kansalaisuudesta, ja että se tarkoittaa nykyisin voimassa olevan käytännön kirjaamista lakiin. Kuitenkin nykyisin voidaan ottaa peruskoulutukseen Suomen kansalaisuutta vailla oleva, mutta kansalaisuus täytyy olla työharjoittelua aloitettaessa. Tätä käytäntöä ei ole syytä muuttaa. Riittävää on valtion virkamieslain säännös poliisin virkaan nimitettävän kansalaisuusvaatimuksesta.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä säädetään poliisin perustutkintoon oppilaaksi ottamisesta. Kelpoisuusvaatimuksiksi esitetään muun ohella Suomen kansalaisuutta ja varusmiespalveluksen suorittamista. Suomen kansalaisuutta koskevaa vaatimusta lukuun ottamatta ehdotetun pykälän sisältö vastaa pääasiassa nykyistä käytäntöä.

Suomen kansalaisuutta koskeva vaatimus tulisi poistaa. Poliisikouluun on nykyisin otettu perustutkintoa suorittamaan maahanmuuttajia, joilla ei ole ollut Suomen kansalaisuutta, mutta joilla on ollut sitä koskeva hakemus vireillä. Ennen poliisimiehenä toimimista - eli työharjoittelun alkamista, joka tapahtuu noin yhden vuoden lähiopintojen jälkeen - on edellytetty kansalai-

ETELÄ-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS

riittävästi Suomen kieltä osaavien ja poliisin ammatista kiinnostuneiden ja siihen sopivien, poliisiksi halukkaiden vähemmistöjen edustajien saaminen hakeutumaan perustutkintoon. Tätä halukkuutta ei olisi omiaan lisäämään se, että kansalaisuutta koskevia vaatimuksia kiristetään. Lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 1) kohta tulisi poistaa.

Lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 3) kohdan mukaan poliisin perustutkintokoulutukseen valittavalta vaadittaisiin pääsääntöisesti varusmiespalveluksen suorittaminen. Tämä vaatimus ei nykyiseen tapaan koskisi naisia eikä niitä, joilla on Ahvenanmaan kotiseutuoikeus. Poliisikoulu voisi myös erityisestä syystä myöntää poikkeuksen varusmiespalveluksen suorittamista koskevasta vaatimuksesta. Perustelujen mukaan poikkeusmahdollisuus voisi tulla kysymykseen esimerkiksi maahanmuuttajien osalta sekä niiden siviilipalveluksen suorittaneiden osalta, joiden siviilipalveluksen suorittaminen ei ole perustunut aseista kieltäytymiseen. Tämä säännös olisi perusoikeuksien kannalta arveluttava.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on antanut 31.12.2003 ratkaisun kanteluun, joka koski voimassa olevassa poliisikoulutuksesta annetussa asetuksessa säädettyä poliisin perustutkintokoulutuksen varusmiespalvelus-vaatimusta, ja sen suhdetta perusoikeuksiin kuuluvaan yhdenvertaisuuteen. Mainitun asetuksen 15 §:n mukaan poliisin perustutkintoa suorittamaan voi hakea henkilö, joka on muun ohella suorittanut asevelvollisuuslaissa (452/1950) tarkoitetun vakinaisen palveluksen. Sanotun pykälän 2 momentin mukaan mainittu vaatimus ei koske naisia eivätkä niitä, joilla on Ahvenanmaan kotiseutuoikeus. Ratkaisussa apulaisoikeusasiamies on muun ohella lausunut, ettei ole itsestään selvää, että asepalveluksesta kieltäytymiseen johtava vakaumus aina merkitsee kaikesta, esimerkiksi poliisitehtävissä tarvittavasta voimakeinojen käytöstä kieltäytymistä. Apulaisoikeusasiamiehen mukaan ei voida tehdä ehdotonta johtopäätöstä siitä, että siviilipalvelun valinnut suhtautuu kielteisesti voimakeinojen käyttöön poliisin ammatin mukaisissa tehtävissä. Niin ikään apulaisoikeusasiamies on kannanotossaan sitä mieltä, että poikkeuksen myöntäminen käytännössä vain maahanmuuttajien kohdalla tulisi yhdenvertaisuusnäkökulmasta mutkistamaan tilannetta entisestään, kun erityiseen asemaan asetettavia olisivat naiset, ahvenanmaalaiset ja maahanmuuttajat. Apulaisoikeusasiamies on ottamatta nimenomaisesti kantaa asetuksen perustuslainmukaisuuteen viitannut siihen, että asiasta ollaan säätämässä lakia.

Paitsi perusoikeusproblematiikan takia myös tarkoituksenmukaisuussyistä olisi harkittava varusmiespalvelusvaatimuksesta luopumista. Siviilipalvelus, joka on laillinen tapa suorittaa kansalaisvelvollisuus, saattaa monen nuoren kohdalla olla opiskeluun tai muuhun elämäntilanteeseen nähden perusteltu vaihtoehto.

Edelleen ehdotetun 6 §:n 1 momentin 4) kohdan mukaan perustutkintokoulutukseen valittavan tulee olla terveydentilaltaan ja muutoin poliisin tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta sopiva. Tämä vastaisi nykyistä po 26.3.2004

liisikoulutuksesta annetun asetuksen 15 §:ää. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan sivulla 10 avoimen rasismien, muun laittoman toiminnan ja tuoreiden päihtymispäätösten heikentävän sopivuutta poliisin ammattiin. Suomea sitovat kansainväliset sopimukset ja Suomen kansallinen lainsäädäntökin edellyttävät jyrkempää suhtautumista rasismiin. Perusteluihin olisi kirjattava, että rassistinen asenne estää pääsyn poliisin perustutkintoon.

Lakiehdotuksen 7 §:n säännös päihdetestauksesta ei ole riittävän täsmällinen. Pykälästä ei ilmene, tarkoitetaanko vain huume testiä vai myös alkoholin nauttimista ilmaisevaa testiä (puhalluskoe tai verikoe). Etenkin pykälän ensimmäinen momentti on omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä, kun siinä säädetään terveydenhuollon ammattihenkilön ja laboratoriohenkilökunnan tekemästä päihdetestistä ennen perustutkintoon hyväksymisestä ja toisaalta päihdetestistä myös perustutkintokoulutuksen ja siihen liittyvän harjoittelun aikana. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan päihdetestin tarkoituksena olevan selvittää alkoholin, huumeiden ja lääkeaineiden käyttö. Tarkoitetaanko testauksella siis myös esimerkiksi alkometrillä tapahtuvaa puhalluskoea, ja onko tämänkin testin suorittavan oltava terveydenhuollon ammattihenkilö? Koska kysymyksessä on niin syväälle perusoikeuksiin ulottuva toimenpide - kuten perusteluissa on

todettakin - tulisi myös lakipykälässä kuvata ehdotettua tarkemmin, minkälaisesta testauksesta on kysymys, ja kuka minkäkin testin on oikeutettu tekemään. Ensimmäisen momentin toiseksi lauseeksi voitaisiin säätää esimerkiksi: "Päihdetestillä selvitetään mahdollinen huumausaineiden laiton käyttäminen." Nykyinen toinen lause, joka siirtyisi kolmanneksi, voitaisiin kirjoittaa muotoon: "Poliisin perustutkintoa suorittava on velvollinen poliisioppilaitoksen määräyksestä osallistumaan päihtymyksen tai huumausaineen laittoman käyttämisen osoittavaan päihdetestiin myös perustutkintokoulutuksen ja siihen liittyvän harjoittelun aikana, jos on perusteltua aihetta epäillä, että poliisikokelas tai harjoittelua suorittava esiintyy päihtyneenä koulutuksessa tai harjoitteluun liittyvässä työssä". Myös pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi mainittava, minkälaisesta testauksesta on kysymys toisaalta koulutukseen hakeutumisvaiheessa ja toisaalta koulutusvaiheessa.

Lakiehdotuksen 9 §:ssä säädettäisiin työharjoittelu- ja kenttätyöjaksoista. Pykälästä ei ilmene, kuka osoittaa poliisiyksikön, jossa työharjoittelu- ja kenttätyöjakso suoritetaan. Käytännössä sen osoittaa Poliisikoulu neuvoteltuaan poliisin ylijohdon, lääninjohtojen ja työharjoitteluyksikköä koskevista asioista poliisilaitoksen kanssa. Selvennykseksi ehkä olisi pykälä muutettava muotoon: "Perustutkintokoulutukseen valittu sitoutuu suorittamaan poliisin perustutkintoon kuuluvan työharjoittelujakson ja kenttätyöjakson Poliisikoulun hänelle osoittamassa poliisiyksikössä."

Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädettäisiin varoituksen ja huomautuksen antamisesta. Sen mukaan poliisioppilaitos voisi antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen. Tämä koskisi kaikkia oppilaitoksessa opiskelevia. Se olisi vastoin virkamiesoikeudellista periaatetta, jonka mukaan tällaisista seuraamuksista päättää esimies, poliisihallinnossa nimittävä viranomainen. Oppilaitoksessa tutkintokoulutusta suorittavat ovat eri asemassa kuin muut siellä, esimerkiksi yhden päivän mittaisella kurssilla olevat - puhumattakaan siviilihenkilöistä. Oppilaitosten tiloissa järjestävät koulutusta muutkin kuin

26.3.2004

oppilaitokset, esimerkiksi poliisin lääninjohdot ja valtakunnalliset yksiköt - ja myös poliisin ulkopuoliset organisaatiot. Ehdotetun pykälän 1 momentin 3) kohdan mukaan varoituksen voisi antaa oppilaitoksen järjestyssäännön rikkomisesta. Lakiehdotuksen 21 §:n 1 momentin 2) kohdan mukaan järjestyssääntö sisältäisi määräyksiä virkapuvusta. On luonnollista, että tutkintokoulutusta, varsinkin perustutkintokoulutusta suorittavat pukeutuvat oppilaitoksen määräämällä tavalla virkapukuun, mutta lyhyemmässä, muussa kuin tutkintokoulutuksessa oppilaitoksen tiloissa tai oppilaitoksen järjestämässä koulutuksessa olevat eivät välttämättä tiedä, mitä järjestyssääntö määrää virkapuvusta, ja muutenkaan ei ole tarkoituksenmukaista määrätä esimerkiksi yhden päivän kurssilla olevaa pukeutumaan virkapukuun. Muutenkin järjestyssäännön määräykset on lähinnä tarkoitettu oppilaitoksissa pitkähkön aikaa asuvia ja opiskelevia varten. Toki poliisin arvon mukaisella ja muutoinkin hyväksyttävällä tavalla käyttäytymistä edellytetään muiltakin opiskelijoilta, mutta se johtuu jo muusta lainsäädännöstä. 13 § tuleekin muuttaa ensimmäisen virkkeen osalta muotoon: "Poliisioppilaitos voi antaa tutkintokoulutusta suorittavalle opiskelijalle kirjallisen varoituksen..." Vastaava muutos tulee tehdä 21 §:ään.

Ehdotetun lain opintososiaalisia etuja koskevan 18 §:n perusteluissa todetaan, että poliisikokelaalle ja opiskelijalle järjestetään opiskeluaikana asunto ja ruoka. Näin ei kuitenkaan tapahdu työharjoittelun, kenttätyöjakson eikä etäopintojen aikana. Siksi perusteluja olisi korjattava muotoon: "Poliisikokelaalle ja opiskelijalle järjestetään lähiopetuksen aikana asunto ja ruoka."

Lääninpoliisiylitarkastaja
a

Kari

Eduskunnan
hallintovaliokunnalle

28.4.2004

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä Eduskunnalle laiksi poliisikoulutuksesta sekä laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain ja poliisilain 7 §:n muuttamisesta (HE 168/2003 vp).

Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry esittää otsikkoasiassa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

Hallituksen esityksessä lausuttu tavoite uudistaa poliisikoulutusta koskevat säännökset siten, että ne säädöstason sekä säännösten tarkkarajaisuuden ja tarkkuuden osalta vastaisivat perustuslain asettamia vaatimuksia, on kannatettava ja tärkeä sekä riittävä syy uuden lain säätämiseen, vaikka lakiesitys ei kovin oleellisia muutoksia nykyiseen, lähinnä asetuksen tason perusteella toteutettuun koulutukseen. Niin opiskelijoiden oikeusturva kuin poliisin koulutusta järjestävien oppilaitosten johdonmukainen ja tuloksellinen toiminta edellyttävät lain tasolla olevia, täsmällisiä säännöksiä koulutukseen valinnasta, koulutuksen tavoitteista, sisällöstä sekä opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista.

Hallituksen esitys antaa aihetta kuitenkin eräisiin huomioihin.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä säädataan poliisin perustutkintoon oppilaaksi ottamisesta. Kelpoisuusvaatimuksiksi esitetään muun ohella Suomen kansalaisuutta ja varusmiespalveluksen suorittamista. Suomen kansalaisuutta koskevaa vaatimusta lukuun ottamatta ehdotetun pykälän sisältö vastaa pääasiassa nykyistä käytäntöä. Järjestömme katsoo tältä osin, että kelpoisuusvaatimuksen rajaamista Suomen kansalaisuuteen tulisi tarkoin harkita sitä taustaa vastaan, ettei eri etnistaustaisten henkilöiden rekrytoituminen poliiseiksi muodostuisi edelleen hankalaksi. Poliisissa on sen ylijohtoa myöten

viime vuosien aikana todettu toivottavaksi mm. erilaisista kulttuureista maahamme muuttaneiden henkilöiden rekrytointi poliisiin. Tämä on nähty tarkoituksenmukaiseksi mm. molemminpuolisen tuntemuksen ja luottamuksen kehittämiseksi.

Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädetään varoituksen ja huomautuksen antamisesta. Sen mukaan poliisioppilaitos voi antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen. Tämä koskisi kaikkia oppilaitoksessa

opiskelijoita. Se olisi vastoin virkamiesoikeudellista periaatetta, jonka mukaan tällaisista seuraamuksista päättää esimies, nimittävä viranomainen.

Oppilaitoksessa tutkintokoulutusta suorittavat ovat eri asemassa kuin muut siellä, esimerkiksi yhden päivän mittaisella kurssilla olevat - puhumattakaan siviilihenkilöistä. Säännöksen 1 momentin 3) kohdan mukaan varoituksen voisi antaa oppilaitoksen järjestyssäännön rikkomisesta. Järjestyssäännön määräykset on lähinnä kuitenkin tarkoitettu oppilaitoksissa pitkähkön aikaa asuvia ja opiskelevia varten. Toki poliisin arvon mukaisella ja muutoinkin hyväksyttävällä tavalla käyttäytymistä edellytetään muilta opiskelijoilta, mutta se johtuu jo muusta lainsäädännöstä. Katsomme, että tarkoituksenmukaisuus- ja kohtuullisuussyistä 13 § tulee muuttaa ensimmäisen virkkeen osalta muotoon: "Poliisioppilaitos voi antaa tutkintokoulutusta suorittavalle opiskelijalle kirjallisen varoituksen. ..." Vastaava muutos tulee tehdä 21 §:ään.

Toimeksi saaneena

Lääninpoliisiylitarkastaja

Kari Hemminki

MUISTIO

HE 168/2003 vp

Poliisikoulu

27.4.2004

Johtaja Anja Mikkola

HALLINTOVALIOKUNNALLE
HE 168/2003 vp

Yleistä

Poliisikoulutusta koskevien perustavaa laatua olevien säännösten nostaminen lain tasolle on tarpeen perustuslain asettamien vaatimusten vuoksi ja poliisi-hallintoa koskevien säännösten selkeyttämiseksi.

Poliisikoulutuksen kannalta tärkeimpiä lakiin ehdotettavia asioita ovat

- tutkintokoulutuksen valintaperusteet,
- opiskelijoiden oikeudet ja velvollisuudet sekä
- opiskelijoiden kurinpito ja oikeusturva.

Laki on osa poliisikoulutusta koskevien säädösten uudistusta. Lain nojalla annetaan valtioneuvoston ja sisäasianministeriön asetukset. Oppilaitosten henkilökunnan ja opiskelijoiden asemasta säädetään lisäksi ohjesäännöllä ja järjestyssäännöllä, jotka oppilaitos vahvistaa.

Poliisin perustutkintokoulutuksen opiskelijavalinta

Perustutkintokoulutuksen osalta uutena säädettyinä kelpoisuusvaatimuksena on vaatimus Suomen kansalaisuudesta. Vaatimuksen perustana on valtion virkamieslain 7 §, jonka mukaan poliisilaissa tarkoitettuun poliisimiehen virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Käytännössä vaatimusta Suomen kansalaisuudesta on sovellettu nykyisinkin. Vaatimus Suomen kansalaisuudesta ei olisi ehdoton, vaan Poliisikoulun johtaja voisi erityisestä syystä myöntää siitä poikkeukseen. Käytännössä poikkeuksen myöntäminen tulisi kysymykseen tilanteessa, jossa maahanmuuttaja on hakenut Suomen kansalaisuutta ja kansalaisuusasian käsittely on vielä kesken, mutta on kuitenkin todennäköistä, että hänelle myönnetään Suomen kansalaisuus.

Poliisikoulun tehtävänä on alalle rekrytointi ja kokelasvalinnat. Valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota hakijoiden soveltuvuuteen poliisialalle, koska koulutukseen valinta on käytännössä poliisin henkilöstörekrytointia.

Poliisikoulu

PL 123 (Hervannan valtavyälyä 93), 33721 Tampere

p. (03) 285 0111 • f. (03) 285 0297 • poliisikoulu@pk.poliisi.fi • www.poliisikoulu.fi

Poliisiasetuksen 1 §:n mukaan jo poliisikokelas kuuluu poliisimiehistöön. Poiketen muiden oppilaitosten opiskelijoista poliisikokelas on näin ollen koulutuksensa ensimmäisestä päivästä lukien organisaationsa jäsen. Häntä koskee mm. poliisiasetuksen 13 §:n säännös, jonka mukaan poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei poliisin arvo siitä kärsi.

Lakiehdotuksessa esitetään, että hakijalta vaadittaisiin pääsääntöisesti varusmiespalveluksen suorittaminen. Tämä vaatimus ei nykyiseen tapaan koskisi naisia eikä niitä, joilla on Ahvenanmaan kotiseutuoikeus. Poliisikoulun johtaja voisi myös erityisestä syystä myöntää poikkeuksen varusmiespalveluksen suorittamista koskevasta vaatimuksesta. Käytännössä poikkeus-mahdollisuus voisi tulla kysymykseen esimerkiksi maahanmuuttajien osalta sekä niiden siviilipalveluksen suorittaneiden osalta, joiden siviilipalveluksen suorittaminen ei ole perustunut aseista kieltäytymiseen. - Reservin upseeri- ja aliupseerikouluista taikka soveltuvaa sotilaspoliisikoulutusta koskevasta vaatimuksesta Poliisikoulun johtaja on voinut myöntää poikkeuksen voimassa olevien säädösten mukaisesti.

Poliisikoulu valmistautuu uudistamaan poliisin perustutkintokoulutuksen rekrytointitiedottamista sekä haku- ja valintamenettelyä niin, että siinä otetaan huomioon myös ne, jotka ovat suorittaneet siviilipalveluksen. Uudistus voisi koskea esimerkiksi seuraavia asiakokonaisuuksia:

- tiedottamisen lähtökohtana on entistä selkeämmin se, että virka-ase kuuluu suomalaisen poliisin virkavarustukseen ja näin ollen voimankäyttökoulutus on osa poliisikoulutusta,
- Poliisikoulun hakemuslomakkeeseen lisätään kohta, jossa selvitetään siviilipalveluksen suorittaneen suhtautumista virka-aseen kantamiseen ja voimakeinojen käyttöön,
- valintakokeeseen liittyvässä haastattelussa on mahdollista tarkentaa hakemuslomakkeen tietoja,
- haastattelun yhteydessä jokainen hakija allekirjoittaa vakuutuksen, jossa hän vakuuttaa, etteivät hänen uskonnolliseen, eettiseen tai muuhun vakaumukseensa perustuvat omantunnonsyyt estä häntä osallistumasta voimankäyttökoulutukseen, kantamasta ja käsittelemästä virka-asetta ja täyttämästä poliisin viran hänelle asettamia velvoitteita.

Päihdetestaus

Ehdotuksen mukaan poliisin perustutkintokoulutukseen hakeutuva olisi velvollinen osallistumaan terveydenhuollon ammattihenkilön ja laboratoriohenkilökunnan tekemään päihdetestiin ennen perustutkintokoulutukseen hyväksymistä. Päihdetestissä testattaisiin alkoholin, huumeiden ja lääkeaineiden käyttö. Poliisin perustutkintoa suorittava olisi velvollinen osallistumaan poliisioppilaitoksen määräyksestä päihdetestiin myös perustutkintokoulutuksen ja siihen liittyvän harjoittelun aikana, jos on perusteltua aihetta epäillä, että poliisikokelas tai harjoittelua suorittava esiintyy päihtyneenä koulutuksessa tai harjoitteluun liittyvässä työssä. Päihtymisen toteamiseen koulutuksen aikana voitaisiin käyttää myös puhalluskoetta, jonka pohjalta päätettäisiin jatkotoimenpiteistä.

Jos perustutkintokoulutukseen hakeva kieltäytyy päihdetestistä, taikka antaa siinä positiivisen tuloksen, häntä ei valittaisi koulutukseen. Päätökseen tyytymätön voisi vaatia oikaisua poliisioppilaitosten hallitukselta. Hallituksen päätöksestä voisi edelleen hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Perustutkintokoulutuksessa oleva opiskelija voitaisiin määrätä päihdetestaukseen, jos on perusteltua syytä epäillä, että tämä koulutuksen taikka siihen liittyvän työharjoittelun aikana esiintyy päihtyneenä. Positiivisen päihdetestin

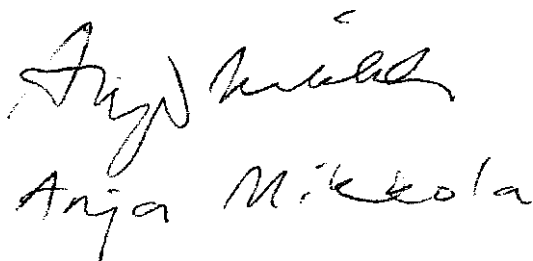
seurauksena tulisi käynnistää normaalit hoitoonohjausmenettelyt. Vasta viimeisenä vaiheena tulisi kyseeseen koulutuksesta erottaminen. Erottamista koskevaan päätökseen olisi oikeus vaatia oikaisua poliisioppilaitosten hallitukselta. Hallituksen päätöksestä saisi edelleen hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Opiskelijoiden osallistuminen poliisitehtäviin

Voimassa olevan poliisikoulutusta koskevan asetuksen 20 §:n mukaan poliisioppilaitoksen johtaja voi määrätä poliisikokelaita ja opiskelijoita suorittamaan koulutukseen liittyvinä harjoituksina poliisille kuuluvia tehtäviä poliisin muun yksikön apuna. Sisäasiainministeriö voi määrätä poliisikokelaita ja opiskelijoita suorittamaan myös muita kuin koulutukseen liittyviä poliisille kuuluvia tehtäviä. Tämä säännös ehdotetaan nostettavaksi tarkennettuna lain tasolle.

Lakiesityksessä ehdotetaan, että poliisin ylijhto voisi valtion turvallisuuden ylläpitämiseksi tai valtakunnallisen erityistilanteen hoitamiseksi määrätä poliisioppilaitoksessa opiskelevia poliisimiehiä suorittamaan myös muita kuin koulutukseen liittyviä poliisille kuuluvia tehtäviä. Määräys voitaisiin kohdistaa vain sellaisiin poliisimiehiin, jotka ovat saaneet riittävän koulutuksen. Sisäasiainministeriö antanee määräämiseen liittyvistä menettelytavoista ohjeen, jonka valmisteluun myös Poliisikoulu osallistuu.

Poliisioppilaitoksella olisi toimivalta määrätä opiskelijoita suorittamaan koulutuksen liittyvinä harjoituksina poliisille kuuluvia tehtäviä poliisin muun yksikön apuna.

Anja Mikkola

sisäasiainministeriö

MUISTIO

Lainvalmisteluosasto
Julkisoikeuden yksikkö
Lainsäädäntöneuvos Leena Halila

27.4.2004

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HALLITL (SEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI POLIISIKOULUTUKSESTA SEKÄ LAEIKSI POLIISIN HALLINNOSTA ANNETUN LAIN JA POLIISILAIN 7 §:N MUUTTAMISESTA (HE 168/2003 vp)

1. Lähtökohtia

Oikeusministeriö on antanut 15.1.2003 sisäasiainministeriölle lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi poliisikoulutuksesta. Käsiteltävänä olevassa esitysehdotuksessa (HE 168/2003 vp) on pääosin otettu huomioon oikeusministeriön lausunnossa esitetyt näkökohdat. Oikeusministeriö on antanut asiassa 13.2.2004 päivätyn muistion eduskunnan perustuslakivaliokunnalle. Lakiehdotusta on tarkasteltu mainitussa muistiossa ennen muuta perusoikeuksien kannalta. Tässä yhteydessä voidaan näin ollen viitata asiassa aikaisemmin oikeusministeriön taholta esitettyyn.

2. Yleisiä huomioita

Lakiuudistuksen keskeisenä lähtökohtana on poliisikoulutusta koskevien säännösten keskittäminen saman sääntelyn piiriin. Lakiesityksellä on myös säädöshierarkkisia ja opiskelijoiden oikeusturvaa täsmentäviä tavoitteita. Taustalla on pyrkimys saattaa poliisikoulutusta koskeva sääntely uuden perustuslain vaatimusten mukaiseksi. Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa lakiuudistuksen lähtökohtiin.

Esitysehdotus on parantunut aikaisemmasta sekä rakenteeltaan että sisällöltään. Sen sijaan ehdotuksen yksityiskohtaiset perustelut paikoin vain toistavat säännösten sisältöä, mikä osaltaan saattaa myöhemmin vaikuttaa näiden säännösten sovellettavuuteen.

Seuraavassa keskitytään niihin esitysehdotuksen kohtiin, joihin on vielä tässä vaiheessa syytä erikseen kiinnittää huomiota.

[C:\Program Files\TeamWARE*.Toimisto\T\VI\V4\poiisikoulutus.doc](C:\Program Files\TeamWARE*.Toimisto\T\VI\V4\poiisikoulutus.doc)

3. Yksittäisiä huomautuksia

1 § Poliisikoulutuksen vastuuyksiköt

Säännösehdotuksen 1 momentin mukaan poliisin ylijohdona sisäasiainministeriön poliisiosasto vastaa poliisin koulutus- ja tutkimustoiminnasta sekä siihen käytettävistä voimavaroista.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto vastaisi siten muun ohella poliisin koulustoiminnasta. Säännöksestä ja sen perusteluista ei käy ilmi, mikä olisi yleisesti ottaen poliisiosaston rooli ja asema poliisikoulutuksessa.

6 § Opiskelijaksi ottaminen poliisin perustutkintokoulutukseen

Säännösehdotuksen 2 momentissa on todettu, että poliisikoulu voi erityisistä syistä myöntää poikkeuksen 1 momentin 1-3 sekä 6 kohdassa säädetyistä vaatimuksista. Lainkohdan perusteluissa ei kuitenkaan ole kaikilta osin selvitetty sitä, mitä näillä erityisillä syillä käytännössä tarkoitetaan.

11 § Opiskeluoikeuden menettäminen

Säännösehdotuksessa lähdetään siitä, että poliisioppilaitos voi erityisestä syystä myöntää opiskelijalle lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen. Säännöksestä samoin kuin sen perusteluista ei käy ilmi, millaisten erityisten syiden nojalla lisäajan myöntäminen voi tapahtua. Näiden perusteiden määrittämisessä tulisi muutenkin ottaa huomioon suhteellisuusperiaatteen vaatimukset. Asiassa voitaisiin myös harkita, olisiko säännös tarkoitukseenmukaisempaa sijoittaa 12 §:n (opiskelun keskeyttäminen) jälkeen.

12 § Opiskelun keskeyttäminen

Säännösehdotuksen 1 momentin mukaan poliisioppilaitos voi omasta aloitteestaan keskeyttää opiskelijan opiskelun määräajaksi muun muassa jos opiskelija ei kykene suorittamaan opintojaan hyväksytysti opetussuunnitelman mukaisesti. Säännöksen perusteluissa olisi oikeusturvanäkökohdista syytä tarkentaa, mitä lausumalla "ettei opiskelija kykene suorittamaan opintojaan hyväksytysti opetussuunnitelman mukaisesti" tarkoitetaan.

13 § Varoitus ja huomautus

Säännösehdotuksen esitöissä voitaisiin korostaa sitä, että varoituksessa on kysymys kurinpitotoimesta, millainen taas huomautus ei ole. Lisäksi perusteluissa olisi aiheellista täsmentää esimerkein I momentin 2 ja 3 kohdassa olevia tilanteita.

14 § Koulutuksesta erottaminen

Säännösehdotuksen 1 momentin 2 kohdan perusteet olisi selkeyden vuoksi perusteltua jakaa omiin kohtiinsa.

Säännösehdotuksen perusteluita olisi syytä täsmentää 1 momentin 5 ja 6 kohtien osalta. Hallinnon suhteellisuusperiaatteen mukaista on, että säännöstekstiin on sisällytetty lausumat "toistuvasti taikka olennaisella tavalla", mikä osoittaa eroa lievempään seuraamukseen eli varoitukseen.

Säännösehdotuksen 3 momentin mukaan erottamista koskeva päätös voidaan panna heti täytäntöön. Informatiivisuuden vuoksi säännöksessä voitaisiin viitata, vastaavalla tavalla kuin ammattikorkeakoululain 42 §:ssä on tehty, muutoksenhakuviranomaisen mahdollisuuteen keskeyttää tarvittaessa päätöksen täytäntöönpano.

Säännösehdotuksen 4 momentin mukaan perustutkintokoulutuksesta erotetun opiskelijan määräaikainen nuoremman konstaapelin virkasuhde, johon hänet on nimitetty työharjoittelu- tai kenttäjakson suorittamiseksi, päättyy ilman eri päätöstä siitä ajankohdasta, josta hänet on erotettu koulutuksesta. Mainittu sääntely merkitsisi poikkeamaa valtion virkamieslaista (750/1994), jossa lähdetään siitä, että virkasuhteeseen nimitetyllä on pääsääntöisesti kaikki virkamieslain mukaiset oikeudet kuten irtisanomissuoja.

75 § Menettely opiskeluoikeuden menettämistä ja opiskelun keskeyttämistä koskevassa asiassa sekä kurinpitoasiassa

Säännöksen otsikko rinnastaa huomautuksen virheellisesti kurinpitotoimeen; lisäksi otsikossa on jäänyt mainitsematta koulutuksesta erottaminen. Säännösehdotuksessa on todettu, että asiassa olisi kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Käytännössä menettely tapahtuu toisin päin. Perusteluissa voisikin olla syytä tähdentää, että opiskelijaa on kuultava kaikista sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun (hallintolain 34 §).

16 § Opiskelijoiden osallistuminen poliisitehtäviin

Säännösehdotuksessa puhutaan poliisioppilaitoksessa opiskelevasta poliisimiehestä. Käsite tulisi selventää lainkohdan perusteluissa.

24 § Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset opiskelijan erottamista koskevasta menettelystä voivat koskea ainoastaan teknisluonteisia seikkoja.

HELSINGIN KIHlakUNNAN
POLIISILAITOS

SELVITYS
23.4.2004

HE 168/2003 vp
702/02/2004/HPL

Eduskunta
Hallintovaliokunta

sähköposti

TYÖHARJOITTELUN JA KENTTÄTYÖJAKSON TOTEUTUMINEN HELSINGIN POLIISILAITOKSESSA

1.4.2004 olleessa Hallintovaliokunnan kuulemistilaisuudessa koskien esitystä laiksi poliisikoulutuksesta nousi esiin kysymys siitä, miten Helsingin poliisilaitoksen osalta poliisikokelaiden harjoittelu toteutuu ja miten hyvin laitoksen resurssit riittävät harjoittelijoiden ohjaamiseen. Tämä selvitys vastaa Hallintovaliokunnan pyyntöön saada asiasta lisää tietoa.

I Työharjoittelun ja kenttätyön tarkoitus

Poliisin 2,5 vuotta kestävä peruskoulutus sisältää 7 kuukauden mittaisen työharjoittelun ja 6 -7 kk mittaisen kenttätyöjakson. Perustutkintokoulutukseen kuuluu entistä tärkeämpänä ja oleellisempänä osana työssä oppiminen. Poliisikokelasvaiheen aikana teoriassa käsitellyn tiedon omaksuminen ja soveltaminen varmistetaan yhteensä 14 kuukauden käytännön harjoittelulla. Työharjoittelua ja kenttätyöjaksoa varten opiskelijat nimetään kihlakuntien poliisilaitoksiin tai valtakunnallisiin yksiköihin nuoremman konstaapelin määräaikaiseen virkasuhteeseen.

Työharjoittelun tarkoituksena on, paitsi teorian tiedon soveltaminen käytäntöön, myös seurata ja arvioida opiskelijan sopivuutta poliisitehtäviin. Harjoittelun suoritettuaan nuoremman konstaapelin tulee

- suoriutua poliisin tavanomaisista virkatehtävistä
- sisäistää poliisieettisesti oikea arvomaailma
- ymmärtää poliisityön palveluluonne
- omata todellisuuteen pohjautuva kuva poliisin työstä ja sen eri osa-alueista sekä poliisiin kohdistuvista vaatimuksista
- osata käyttää turvallisesti ja taktisesti oikein poliisin valvonta- ja voimankäyttövälineitä sekä hallita poliisiauton kuljettamisen perusteet.

Kenttätyöjakso on osa poliisin peruskoulutuksen syventäviä ammattiopintoja. Kenttätyöjakson aikana opiskeleva poliisimies oppii entistä paremmin ratkaisemaan työtehtävissä eteen tulevia ongelmia. Kenttätyöjaksolainen ei

Postiosoitte
PL 18
00131 HELSINKI

Käyntiosoitte
Punanotkonkatu 2

Puhelin Fax
Vaihde (09) 1891

(09)189 2822

ole enää opiskelija, vaan toimii vanhemman poliisimiehen työparina. Kenttätyöjakson tavoitteena on, että tulevat poliisimiehet oppivat yhteistyökykyisiksi työpareiksi ja työyhteisön jäseniksi. Kenttätyöjaksolle laaditaan yhdessä työpaikan esimiehen kanssa henkilökohtainen oppimissuunnitelma ja arvioidaan työssä menestymistä tulos- ja kehityskeskusteluissa.

II Työharjoittelijoiden ja kenttätyöjaksolaisten sekä ohjaajien määrät

Helsingin poliisilaitoksessa on harjoittelijoita vuosittain noin 100 ja kenttätyöjaksolaisia saman verran. Vuonna 2003 aloitti harjoittelun laitoksessa 90 harjoittelijaa ja 101 kenttätyöjaksolaista. Koulutettuja työharjoittelun ohjaajia on noin 190 poliisimiestä. Kaikki ohjaajat eivät ole kokoaikaisesti ohjaajan tehtävässä, vaan osa pitää vuorollaan taukoa ja toimii perustehtävänsä mukaisesti.

III Harjoittelun toteuttaminen

Harjoittelun toteuttamisesta on Poliisin ylläjohto vahvistanut työharjoittelun toteutusohjelman (27.6.2002) ja tämän ohjeen mukaisesti myös Helsingin poliisilaitos toimii.

Käytännössä harjoittelu toteutetaan niin, että jokainen työharjoittelija osallistuu sekä kenttätyöhön eli yleisen turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitoon sekä rikostutkintaan. Jokaiselle harjoittelijalle nimetään oma ohjaaja, jonka kanssa hän osallistuu kenttätyöhön ja partiointiin. Kenttätyöjaksolaisille ei enää nimetä ohjaajaa, vaan he toimivat vuorossa kuten valmiitkin poliisimiehet.

Harjoittelija kulkee tiiviisti ohjaajansa kanssa niin kauan kuin arvioidaan hänen taitojensa riittävän kokeilemaan työskentelyä myös vaihtuvien työparien kanssa. Harjoittelun vastuuhajaajat pitävät tärkeänä, että harjoittelija oppii toimimaan myös vaihtuvien työparien kanssa, koska arkityössä pari vaihtuu säännöllisesti. Harjoittelun vastuuhenkilöt eivät pidä hyvänä myöskään sitä, että harjoittelija osallistuisi kolmantena poliisimiehenä partiioon. Kokeiluissa tämä on osoittanut sen, että harjoittelija jää sivusta seuraajaksi ja käytännön kokemuksen kautta saatava oppiminen estyy. Harjoittelija siis toimii pääsääntöisesti oman ohjaajansa parina ja on koko harjoittelun ajan ohjaajansa vastuulla.

Tutkintaosuus harjoittelusta poliisilaitoksen toimintayksiköissä (piireissä) on organisoitu ns. koulutusryhmien avulla. Koulutusryhmässä on harjoittelijoiden ohjaajana päätoimisesti muutama poliisimies. Koulutusryhmässä siis voi olla useampi harjoittelija samaan aikaan. Tutkintaharjoittelussa harjoittelijat osallistuvat ilmoitusten vastaanottoon, tutkinnan päivystykseen sekä kuulusteluihin.

IV Ohjaajaresurssien riittävyys

Ohjaajan työ on haastavaa, vastuullista ja vaativaa. Sinä aikana, kun ohjaajalla on harjoittelija ohjattavanaan, työ on kokoaikaista eikä ohjaaja voi poliisitoiminnassa luottaa kokeneen partiokaverin apuun, vaan on toimittava ikään kuin "kahden miehen edestä". Lisäksi ohjaajaa painaa vastuu siitä, tuleva poliisimies oppi kaikki tarvittavat asiat ja saa poliisilta vaadittavat taidot.

Halukkuutta toimia ohjaajana on parina viime vuotena syönyt se tosiasia, ettei Helsingin poliisilaitos ole kyennyt palkkaamaan uusia poliiseja. Ohjaamisen yksi tärkeimmistä motivaattoreista onkin se, että kasvatetaan omaan

porukkaan hyvä poliisi. Vuodet 2002 ja 2003 olivatkin ohjaajien työn ja ohjausresurssin kannalta raskaita, koska harjoittelijat eivät voineet valmistuttuaan hakeutua takaisin paikkaan, jossa heitä oli tehtävään kasvatettu. Onneksi rekrytointitilanne on vuonna 2004 helpottunut.

Koska ohjaaminen on vaativaa ja raskasta, ohjaajien on välillä oltava "lepovuorossa". Nykyiset harjoitteli- ja ohjaajamäärät ovat kohtuullisesti suhteessa toisiinsa. Harjoittelijoiden lisääminen olennaisesti ei kuitenkaan ole enää mahdollista.

V Harjoittelusta ja kenttäjaksolta kerätty palaute

Sekä harjoittelijat, kenttätyöjaksolaiset että ohjaajat ovat varsin tyytyväisiä harjoittelun toteutumiseen (Liite 1). Asteikolla 1 - 5 harjoittelijat arvioivat tyytyväisyytensä harjoitteluun olevan n. 3,9. Kenttätyöjaksoon osallistuneiden tyytyväisyys on n. 4,2. Työharjoittelun ohjaajien arvioi siitä, miten ohjattavat ovat menestyneet harjoittelun päätyttyä on noin 3,9.

Poliisikoulu selvittää jokaisen kurssin jälkeen kyselyillä sekä harjoittelijoiden että ohjaajien näkemyksiä harjoittelun sujumisesta ja ohjaajien jaksamisesta vaativassa työssään. Helsingin laitoksen osalta ohjaajista 68 % on tyytyväisiä nykyiseen harjoittelujärjestelmään. 87% arvioi ohjaustyön olevan mielekästä, 95 % piti sitä haasteellisena. Ja yli 80% piti omaa ohjaajana toimimistaan onnistuneena. Toistaiseksi siis laitoksemme ohjaajat ovat jaksaneet hyvin ja olleet erittäin motivoituneita, vaikkakaan harjoittelijoiden rekrytointi ei ole ollut aina mahdollista.

VI Harjoittelun ja kenttätyöjakson vahvuudet ja heikkoudet

Helsingin poliisilaitoksen näkökulmasta nykyisen harjoittelukäytännön ehdoton vahvuus on rekrytointi. Koetaan motivoivaksi ja toiminnan kannalta järkeväksi itse kasvattaa uusia poliiseja. Näin puolin ja toisin koetaan saatavan paras hyöty. Vahvuus on myös se, että poliisin peruskoulutukseen on tullut entistä käytännönläheisempi ote - yhteys arkielämään sekä poliisityön todellisuuteen säilyy harjoittelun avulla realistisena. Lisäksi harjoittelijat ja ennen kaikkea kenttätyöjaksolaiset antavat poliisin kenttätyöhön kipeästi kaivattavaa näkyvyyttä ja lisäävät toimintaresursseja. Harjoittelijat ja kenttäjaksolaiset ovat pääsääntöisesti "hyvää ainesta" ja erittäin motivoituneita osallistumaan käytännön työhön.

Harjoittelun heikkoutena voidaan pitää sitä, että ainakin harjoittelujakson alussa se kiistämättä vie vakinaisen työvoiman aikaa ja voimia. Kesäkaudet ovat erityisen kiireisiä ja kesälomien vuoksi saattaa olla tilanteita, joissa puolet kenttävahvuudesta on harjoittelijoita tai kenttätyöjaksolaisia. Se rasittaa luonnollisesti koko vuoroa.

Ohjaajien ja harjoittelijoiden motivaatiota lisää kuitenkin huomattavasti se, että voidaan kouluttaa "omaa miestä" eli annettu oppi ja ohjaus tulee joskus täysipainoisen työvoiman muodossa takaisin talolle.

Koulutuspäällikkö

LIITE: Harjoittelun palaute

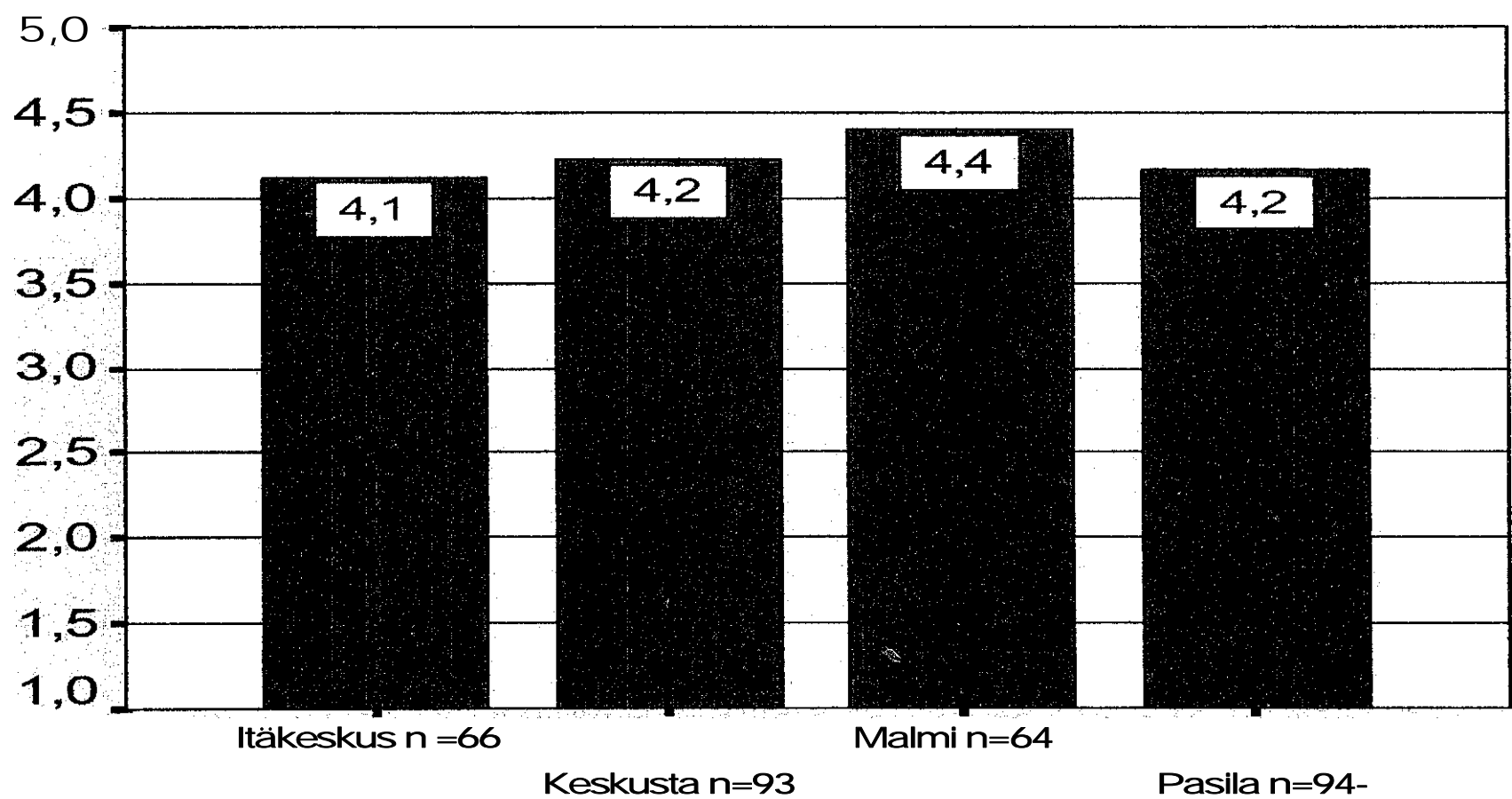
TIEDOKSI: Apulaispoliisipäällikkö
Toimintayksiköt Harjoittelun
vastuuhenkilöt HPL/
Operatiivinen yksikkö
Hänninen / PK Koivisto / PK

Kenttätyöjakson palautekysely

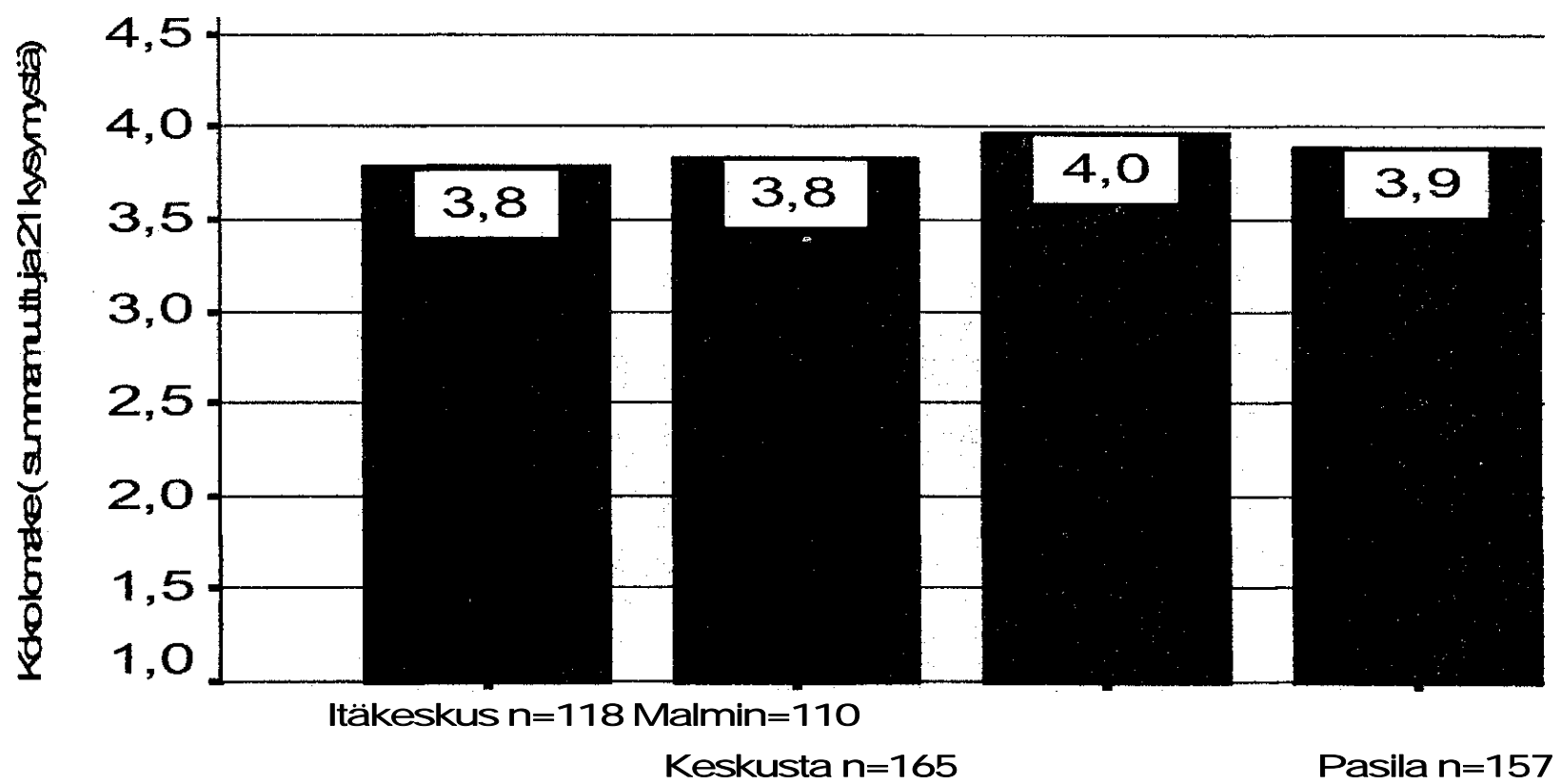
Opiskelijoiden tyytyväisyys kenttätyöjaksoon jakson päätyttyä

1 =erittäin tyytymätön 2=tyytymätön 3=ei tyytymätön eikä tyytyväinen
4=tyytyväinen 5=erittäin tyytyväinen

Työharjoittelijoiden arviointi

Ohjaajan arvio harjoittelijoiden menestymisestä harjoittelun päätyttyä

5,0

Harjoittelija tarvitsee ohjausta: 5=Erittäin harvoin 4= Melko harvoin 3=Silloin tällöin 2= Melko usein 1 =Lähes jatkuvasti

Dn:o 78/12/04
23.4.2004

HE 168/2003 vp Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry:n
lausunto

Hallintovaliokunta 00102

EDUSKUNTA

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä Eduskunnalle laiksi poliisikoulutuksesta sekä laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain ja poliisilain 7 §:n muuttamisesta.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry toteaa hallituksen esityksen vastaavan käsitystään poliisikoulutusta koskevien säännösten uudistamistarpeesta ja sisällöstä.

Hallituksen esityksessä on perustuslain mukaisesti määritelty poliisin oppilaitoksissa opiskelevien oikeudet ja velvollisuudet. Esityksessä on selkeät, niin oppilaitoksia kuin opiskelijaa sitovat ja ohjaavat määräykset.

SUOMEN POLIISIJÄRJESTÖJEN LIITTO ry

Hannu Sainio
Hannu Sainio
puheenjohtaja
Matti Kuusela
Matti Kuusela
asiamies

43/2004p

Post

Office

Saapunut posti: Lausunto

Lähettäjä: Rantanen J-P
Vastaanottaja: Parviainen Päivi
: 28.4.2004 10:51
Lähetetty:

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi poliisikoulutuksesta

Poliisintietohallintokeskuksen puolesta ilmoitan, että Poliisin tietohallintokeskuksella ei ole otsikossa mainittuun lakiesitykseen lausuttavaa.

J-P Rantanen
rikosylikonstaapeli Poliisin tietohallintokeskus

POLIISIKOULUN OPPILASKUNTA Eduskunnan hallintovaliokunnalle (HE 168/2003)

Poliisikoulun oppilaskunta kiittää mahdollisuudestaan lausua näkemyksensä hallituksen esityksestä laiksi poliisikoulutuksesta sekä laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain ja poliisilain 7 §:n muuttamisesta (HE 168/2003). Poliisikoulun oppilaskunta lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Poliisikoulun oppilaskunnan mielestä on perusteltua säätää poliisikoulutuksesta erillisessä laissa poliisikoulutuksesta. Pääosin hallituksen esitys on onnistunut ja siinä kirjataan nykykäytäntö lain tasolle.

Poliisikoulun oppilaskunta pitää hallituksen esityksessä esitettyjä näkemyksiä **opiskelijaksi ottamisesta** poliisin perustutkintoon varsin oikeansuuntaisina ja hyvin perusteltuina. Jatkossakin on tarpeen vaatia varusmiespalveluksen suorittaminen hallituksen esityksessä mainituin poikkeuksin.

Poliisikoulun oppilaskunta suhtautuu varauksella **päihdetestauksen** tekemiseen perustutkintokoulutuksen ja siihen liittyvän harjoittelun aikana. Mikäli poliisikokelas syyllistyy huumaus- ja lääkeaineiden laittomaan käyttöön, on tämän ilmentäminen poliisin perustutkintokoulutuksen aikana tärkeää. Tältä osin poliisikoulun oppilaskunta yhtyy hallituksen esityksessä mainittuihin perusteluihin. On kuitenkin huomioitava, että päihdetestauksella hallituksen esityksessä tarkoitetaan myös alkoholin käytön testaamista. Poliisikoulun oppilaskunnan mielestä päihdetestaus ei saisi muodostua automaatioksi eikä lakiin vedoten saisi tapahtua mielivaltaisia ylilyöntejä. Varsinkin, kun päihdetestauksesta kieltäytyminen on peruste koulutuksesta erottamiselle.

Poliisikoulun oppilaskunta muistuttaa, ettei hallituksen esityksessä ole määritelty, että poliisikoulussa opiskelijoita edustaa **oppilaskunta**, joka käyttää opiskelijoiden puhevaltaa (vrt. laki ammatillisesta koulutuksesta, lukiolaki) ja valitsisi edustajansa poliisioppilaitosten hallitukseen, poliisioppilaitosten muihin päätöksenteko- tai valmisteluelimiin tai jota kuultaisiin perustutkintokoulutuksessa olevan erottamispäätöstä tai koulutuksen keskeyttämispäätöstä tehtäessä.

2(2)

Koulutuksen keskeyttämisestä ja erottamisesta on oppilaskunnan mielestä hyvä säätää yksityiskohtaisesti. Olisi kuitenkin huomioitava, että muotoilut "olennainen järjestyssääntöjen rikkominen" ja "olennainen opetukseen osallistumisen laiminlyönti" ovat varsin epämääräisiä ilmaisuja.

Poliisikoulun oppilaskunnan mielestä jonkinasteiset periaatteet **kurinpitösäännösten** yhtenäisen käytännön vuoksi ovat tarpeellisia, mutta oppilaskunta ilmaisee samalla epäilynsä siitä, onko säännöksen kirjaaminen lain tasolle tarpeellista.

Poliisikoulun oppilaskunta pitää tarpeellisena, että asianomaisen opiskelijan lisäksi myös **oppilaskuntaa kuullaan** vallitsevan käytännön mukaisesti tilanteissa, joissa poliisioppilaitos omasta aloitteestaan keskeyttää opiskelijan opiskelun tai erottaa opiskelijan. Lisäksi oppilaskunta pyytää huomioimaan, että opintonsa keskeyttäneille pitää varata paikka seuraavalle mahdolliselle alkavalle kurssille.

Oppilaskunta ei pidä opinnäytetöiden **tekijänoikeuksista** säätämistä poliisioppilaitokselle missään tapauksessa tarkoituksenmukaisena, koska tekijänoikeudellisen ajattelun mukaan opinnäytetyöt ja niiden tulokset syntyvät tekijöidensä oman ajattelutyön toimesta. Vallitsevan käytännön mukaisesti tähän mennessä ei ole ilmennyt erityisiä ongelmia opinnäytetöiden käyttämisessä oppimateriaalina.

Opiskelijoiden oikeusturvan kannalta olisi oleellista säätää tarkemmin se taho, joka päättää tietyistä asioista. Hallituksen esityksessä käytetään muutamissa kohdissa epämääräisesti käsitettä "poliisioppilaitos" tai "poliisikoulu", kun aikaisemmin asetuksessa on yksilöity päätösvalan käyttäjäksi esimerkiksi poliisioppilaitoksen johtaja. Oppilaskunta haluaa kiinnittää valiokunnan huomiota esimerkiksi koulutuksen keskeyttämisestä, koulutuksesta erottamisesta, työharjoittelu- ja kenttätöjaksen yksikön osoittamisesta päätöksen tekvän instanssin määrittelemättömyyteen. Sama ilmenee myös muutamissa valintaperusteista myönnettävissä poikkeuksissa.

Poliisikoulun oppilaskunnan puolesta,

Kirsti Laine hallituksen
jäsen

Aseistakieltäytyjäliitto ry
Rauhanasema, Veturitori
00520 Helsinki
puh. 09-140427, fax 09-147297
sähköposti aki@aseistakieltaytjajaliitto.fi
<http://www.aseistakieltaytjajaliitto.fi>

HE 168/2003 vp

Aseistakieltäytyjäliitto ry:n lausunto hallituksen esityksestä HE 168/2003 vp (esitys laiksi poliisikoulutuksesta sekä poliisin hallinnosta annetun lain ja poliisilain muuttamisesta).

Hallituksen esityksen laiksi poliisikoulutuksesta 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan eräänä vaatimuksena poliisikoulutukseen valittaville on asevelvollisuuslaissa tarkoitettun varusmiespalveluksen suorittaminen. 2 momentin mukaan tämä vaatimus ei kuitenkaan koske naisia eikä Ahvenanmaan kotiseutu-oikeuden omaavia. Toisen momentin mukaan poliisikoulu voi myöntää poikkeuksen mm. tästä vaatimuksesta. Esityksen perustelujen mukaan poikkeusmenettely voisi tulla kyseeseen maahanmuuttajien kohdalla.

Esityksen perusteluissa varusmiespalveluksen vaatimusta perustellaan seuraavasti: "yleensä asevelvollisuuslaissa tarkoitettun palveluksen suorittamisen esteenä ovat sellaiset uskonnolliseen tai eettiseen vakaumukseen perustuvat omantunnonsyyt, jotka liittyvät ehdottomaan väkivallasta kieltäytymiseen tai ehdottomaan kieltäytymiseen ampuma-aseiden käytöstä. Nämä samat syyt mitä todennäköisimmin estäisivät myös täysipainoisen poliisin perustutkinnon suorittamisen ja täysipainoisen poliisimiehen tehtävissä toimimisen." Sen sijaan esityksen perusteluihin ei sisälly poliisikoulutukseen pohjautuvia perusteluja varusmiespalveluksen asettamiselle poliisikouluun pääsyn edellytykseksi.

Aseistakieltäytyjäliiton mukaan nämä perustelut ovat kestäättömiä. Vakaumus, joka estää varusmiespalveluksen suorittamisen, ei välttämättä merkitse kielteistä suhtautumista mahdollisuuteen joutua käyttämään voimakeinoja poliisina. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies likka Rautio antoi 31.12.2003 ratkaisun kahteen aiheita koskevaan kanteluun. Ratkaisua varten oli pyydetty lausuntoa poliisikoululta ja sisäasiainministeriöltä, jotka perustelevat varusmiespalveluksen edellyttämistä pitkälti samoin argumentein kuin lakiesityksen perusteluissa tehdään. Myöskään ne eivät esittäneet lausunnoissaan poliisikoulutuksen sisältöön pohjautuvia perusteluja. Rautio toteaa:

"Nähdäkseni ei kuitenkaan ole itsestään selvää, että asepalveluksesta kieltäytymiseen johtava vakaumus aina samalla merkitsee kaikesta, esimerkiksi poliisitehtävissä tarvittavasta voimakeinojen käytöstä kieltäytymistä. Asepalveluksesta kieltäytyminen voi olla periaatteellinen kannanotto sodan mahdollisuutta vastaan ja pohjautua näin pasifistiseen elämäntavaksi... Siviilipalvelus on laissa hyväksytty yhdeksi tavaksi toteuttaa maanpuolustusvelvollisuus eikä siviilipalveluksen valitsemisesta tulisi siihenkään nähden tehdä suoraviivaisia johtopäätöksiä asianomaisen yleisestä suhtautumisesta yhteiskuntaan tai yleisen turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiseen yhteiskunnassa. Kerrottu sisäasiainministeriön ja poliisikoulun lausunnoissa esitetty oletus perustuu mielestäni kapeaan näkemykseen varusmiespalveluksesta kieltäytymisen syistä. Jos joku valitsee aseellisen palvelun sijasta hänellä laissa annetun valintamahdollisuuden mukaisesti siviilipalvelun, tästä valinnasta ei voi

nähdäkseni tehdä ehdotonta johtopäätöstä siitä, että siviilipalvelun valinnut suhtautuu kielteisesti voimakeinojen käyttöön poliisin ammatin mukaisissa tehtävissä."

On myös syytä huomata, että varusmiespalveluksesta kieltäytyminen voi perustua myös uskonnolliseen vakaumukseen, joka kieltää nimenomaan aseellisen palveluksen suorittamisen. Lisäksi lakiesityksen muotoilu asettaa myös aseistakieltäytyjäryhmät keskenään eriarvoiseen asemaan, sillä varusmiespalveluksen aseettomana suorittavat täyttävät 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainitun kelpoisuusehdon. Myös aseettomana palvelevien kieltäytyminen aseellisesta palveluksesta perustuu uskonnolliseen tai eettiseen vakaumukseen perustuviin vakaviin omantunnonsyihin (Asevelvollisuuslaki 36a§).

Suomen perustuslain 6 § kieltää ihmisten eri asemaan asettamisen ilman hyväksyttävää syytä mm. uskonnon tai vakaumuksen vuoksi. Samansisältöinen syrjinnän kiello sisältyy myös Suomea sitoviin kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevaan yleissopimukseen (26 artikla) sekä Euroopan ihmisoikeussopimukseen (14 artikla). Yhdenvertaisuuskin (20.1.2004/21) 4 §:n mukaan "viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.. Viranomaisten tulee erityisesti muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista." Lain 6 § taas sisältää syrjinnän kiellon mm. uskonnon tai vakaumuksen perusteella. Laki sovelletaan, kun on kysymys mm. "henkilöstökoulutuksesta taikka uralla etenemisestä" (2§, 1 momentti, 3 kohta).

Aseistakieltäytyjäliitto näkee, että esityksen laiksi poliisikoulutuslaista 6 §:n 1 momentin 3 kohdan kelpoisuusehto on ristiriitainen edellisessä kappaleessa lueteltujen säädösten kanssa. Miesten asettamiselle eri asemaan sen mukaan, minkä palvelusmuodon he ovat valinneet, lakiesityksen perusteluissa esitetyt perusteet ovat olettamuksia, jotka perustuvat kapeaan näkemykseen varusmiespalveluksesta kieltäytymisen syistä.

Myös laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (8.8.1986/609) on syytä huomioida.. Lain tarkoituksena on 1 §:n mukaan estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Lain 5 § (17.2.1995/206) mukaan "viranomaisten ja oppilaitosten sekä muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen." Poliisikoulun valintakriteerit ovat lakiesityksen mukaan nais- ja mieshakijoiden osalta selkeästi erilaiset ja erilainen kohtelu perustuu .suoraan sukupuoleen

Ylläsanottuun perustuen Aseistakieltäytyjäliitto esittää, että varusmiespalveluksen suorittamishdosta poliisikoulutukseen valittavien osalta luovutaan ja 6§ 1 momentin 3 kohtaa ei sisällytetä poliisikoulutuslakiin.

Helsinki 29.4.2004
puheenjohtaja

Jyrki Lappalainen
Aseistakieltäytyjäliitto ry

Jessica Suni
Aseistakieltäytyjäliitto ry

mvp w/m^uf feto

Olli Mäenpää
29.4.2004

Hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys laiksi poliisikoulutuksesta sekä laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain ja poliisilain 7 §:n muuttamisesta (HE 168/2003 vp)

Lailla on lähinnä tarkoitus ajantasaistaa ja yhtenäistää poliisikoulutusta koskevaa lainsäädäntöä sekä sopeuttaa sääntely perustuslain asettamiin vaatimuksiin siitä osin kuin asetuksen tasolla on säännelty opiskelijavalintojen perusteista, opiskelijoiden velvollisuuksista, koulutuksesta erottamisesta, koulutuksen keskeyttämisestä ja kurinpidollisista seuraamuksista. Ehdotusta voidaan pitää näissä suhteissa aiheellisena.

Suhde ammattikorkeakouluihin

Koska ammattikorkeakoululakia (2003/351) sovelletaan vain opetusministeriön alaisiin ammattikorkeakouluihin, ammattikorkeakoululaki et tule sovellettavaksi poliisiammattikorkeakouluun. Tosin lakiesityksen 2 §:n 3 momentin mukaan ammattikorkeakoululakia noudatettaisiin "soveltuvin osin" myös poliisiammattikorkeakoulussa suoritettaviin tutkintoihin ja niihin liittyvään opetukseen. Tämä viittaus on varsin epämääräinen ja voi aiheuttaa tulkintaongelmia.

Avoimia kysymyksiä ovat muun muassa seuraavat: Tarkoittaako soveltaminen soveltuvin osin esimerkiksi opetuksen ja tutkimuksen itsehallintoa ja vapautta poliisiammattikorkeakoulussa sekä sitä, että opetus on yleensä julkista? Voidaanko katsoa, että poliisiammattikorkeakoulu on osa korkeakoulujärjestelmää ja kuuluuko myös poliisi-ammattikorkeakoulu korkeakoululaitokseen siten kuin ammattikorkeakoululaissa säädetään? Miten tämä vaikuttaa poliisiammattikorkeakouluun opiskelijoiden asemaan suhteessa muihin korkeakouluihin ja esimerkiksi opintojen niveltämiseen muihin korkeakouluopintoihin?

Kysymykset eivät aiheudu vain lakiesityksen 2 §:n 3 momentin viittaussäännöksen ylimalkaisuudesta ja epämääräisyydestä. Lakiesitystä laadittaessa ei ilmeisesti ole riittävästi selvitetty ja pohdittu poliisikoulutuksen ja ammattikorkeakoululaitoksen välistä suhdetta. Vaikuttaisi siltä, että tämä suhde voisi olla kiinteämpi, ja että ammattikorkeakoululaki olisi laajemmin sovellettavissa poliisi

ammattikorkeakoulun toimintaan. On tosin ymmärrettävää, että hallinnollisesti koulutus sijoittuu sisäasiainministeriön hallinnonalalle, jolla on myös keskeinen osa koulutuksessa tarvittavasta asiantuntemuksesta. Koulutuksen laadun ja monipuolisuuden, opiskelijoiden jatkumahdollisuuksien sekä tutkimuksen edellytysten kannalta olisi ilmeisesti kuitenkin perusteltua kytkeä koulutus kiinteämmin osaksi yleistä ammattikoulutusjärjestelmää.

Poliisioppilaitosten hallitus

Lakiesityksen 3 §:ssä ei määritellä hallituksen kokoonpanoa. Tämä poikkeaa ammattikorkeakoululain sisältämästä sääntelystä. Myöskään perusteluista ei käy ilmi, miten hallitus olisi tarkoitus koota. Asiasta säädettäisiin kuitenkin "tarkemmin" asetuksella. Kun muun muassa hallituksen kokoonpanosta ei ole minkäänlaisia perussäännöksiä laissa, tällaista tarkempaa sääntelyä on ongelmallista järjestää kokonaisuudessaan asetuksen tasolla. Vertailun vuoksi voi todeta, että ammattikorkeakoululaissa hallituksen kokoonpanosta on selkeä perussäännös.

Hallituksen päätöksentekomenettely

Hallituksen jäsenten esteellisyydestä ja päätöksen tiedoksiannosta olisi 4 §:n 3 momentin mukaan voimassa, mitä hallintolaissa säädetään. Koska hallintolakia sovelletaan kokonaisuudessaan hallituksen toimintaan, viittaussäännös muutamaan hallintolain säännökseen on harhaanjohtava ja voi aiheuttaa epäselvyyttä hallintolain sitovuudesta poliisikoulutuksessa. Viittaussäännös olisi tämän vuoksi aiheellista poistaa.

Opiskelijaksi ottaminen

Lakiesityksen 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan perustutkintokoulutukseen valittavan tulee olla suorittanut varusmiespalvelus, mutta tämä ei 2 momentin mukaan koske naisia eikä niitä, joilla on Ahvenanmaan kotiseutuoikeus. Oikeudellisesti arvioiden ehdotettu sääntely näyttäisi asettavan varusmiespalvelusta suorittamattomat naiset ja miehet perusteettomasti eri asemaan. Perusteluissa esitetyt näkökohdat ovat tältä osin suhteellisen ylimalkaiset eikä niitä voida pitää kovinkaan vahvoina syinä poiketa hakijoiden yhdenvertaisesta kohtelusta. Poliisikoulutukseen otettavien mahdollisimman suuri monipuolisuus ja edustavuus suhteessa väestöön eivät myöskään näyttäisi puoltavan ehdotettua kriteeriä.

Toisaalta lienee selvää, että hakijaa ei olisi perusteita hyväksyä poliisikoulutukseen eikä poliisikoulutukseen otettu voisi tyydyttävästi osallistua opetukseen, jos hän suhtautuu täysin kielteisesti johonkin koulutukseen elimellisesti kuuluvaan toimintaan. Nämä kriteerit ovat

kuitenkin arvioitavissa ja ne tulisi arvioida erikseen riippumatta varusmieskoulutuksen suorittamisesta.

Menettely opiskeluoikeuden menettämistä, opiskelun keskeyttämistä ja kurinpitoa koskevassa asiassa

Lakiesityksen 15 §:ään sisältyy erityisiä menettelysäännöksiä, joista voi saada myös sen käsityksen, että hallintolakia ei kokonaisuudessaan sovelleta näitä päätöksiä tehtäessä. Pykälä on näin ollen harhaanjohtava ja itse asiassa tarpeeton.

Tekijänoikeus opinnäytetyöhön

Lakiesityksen 19 §:n mukaan poliisin tutkintokoulutukseen sisältyvien opinnäytetöiden tekijänoikeudet siirtyvät opiskelijalta asianomaiselle poliisioppilaitokselle opinnäytetyön tultua poliisioppilaitoksessa hyväksytyksi. Tätä tekijänoikeuden siirtymistä on aiheellista arvioida siitä kannalta, että perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Kuten perusoikeuksien uudistamista koskevassa vuoden 1993 hallituksen esityksessä (HE 309/1993 vp) todetaan, varsinaisen omistusoikeuden lisäksi omaisuuden suojan piiriin kuuluvat myös varallisuusarvoiset immateriaalioikeudet, joihin tekijänoikeuskin kuuluu.

Tällaisen omaisuuden suojan piiriin kuuluvan oikeuden automaattista siirtymistä poliisioppilaitokselle perustellaan lähinnä sillä, että opinnäytetyö on laadittu aikana, joita työnantaja maksaa opiskelijalle palkkaa opiskelijan ollessa kuitenkin vapautettu virkatehtäviensä suorittamisesta ja komennettuna koulutukseen. Perustuslakivaliokunta todennäköisesti arvioi erikseen tämän perustelun riittävyyttä

D

LAUSUNTO
HE 168/2003
vp

1 O)

27.4.2004

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Lausuntopyyntö 21.4.2004

LAKI POLIISIKOULUTUKSESTA JA LAEIKSI POLIISIN HALLINNOSTA ANNETUN LAIN JA
POLIISILAIN 7 §:N MUUTTAMISESTA

Hallintovaliokunta on pyytänyt liikkuvalta poliisilta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi poliisikoulutuksesta sekä laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain ja poliisilain 7 §:n muuttamisesta. Liikkuva poliisi lausuu asiassa seuraavaa:

Esityksessä on pääosin kysymys asetuksen tasoisten säännösten nostamisesta lain tasolle, niiden tarkentamisesta ja täsmentämisestä. Esityksen mukaan opiskelijoiden oikeudet ja velvollisuudet määritellään myös tarkemmin ja täsmällisemmin. Liikkuva poliisi pitää näitä muutoksia hyvinä ja tarkoituksenmukaisina.

Tasa-arvon toteutuminen poliisihallinnossa edellyttää esityksen mukaan poikkeamista varusmiespalveluksen suorittamisvaatimuksesta naisten ja ahvenanmaalaisten osalta. Tätä pidetään kannatettavana. Poliisikoulu voi myöntää myös muiden hakijoiden kohdalla poikkeuksia tähän vaatimukseen. Esityksen perusteluissa tuodaan kuitenkin esiin koulutuksen ja varsinaisen poliisityön aikana mahdollisesti esiin nousevat vaikeudet siviilipalveluksen suorittaneiden henkilöiden osalta. Käytännön poliisityössä poliisimieheltä edellytetään riittäviä voiman- ja aseenkäyttötaitoja. Ehdoton kieltäytyminen ampuma-aseiden käytöstä rajoittaa työtehtävien hoitamista ja voi joissakin tilanteissa estää niiden hoitamisen kokonaan. Liikkuva poliisi haluaa kiinnittää tähän kohtaan huomiota ja pitää hyvänä, että ainakin perusteluissa painotetaan asevelvollisuuden suorittamisen vaatimusta pääsääntönä.

Kokonaisuudessaan liikkuva poliisi pitää hallituksen esityksiä kannatettavina.

Liikkuvan poliisin
päälikkö Poliisineuvos

Teuvo
Veijalainen

Apulaispäälikkö

Kari
Rantala

Liikkuva poliisi
Johto
Viljatie 2
00700 HELSINKI

Puhelin (09) 1344
71 Faksi (09) 1344
7310
pafaute@lp.poliisi.fi
www.poliisi.fi/lp/

29.4.2004

Asia: HE 168/2003 vp

Lausunnon antaja: Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry.

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Pyydettyinä lausuntona Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry. esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Poliisikoulutusta koskeva lakiesitys on valmisteltu sisäasiainministeriössä virkatyönä, ja tarkoituksena on ollut päivittää voimassa olevaa lainsäädäntöä siten, että säännösten taso vastaa perustuslain vaatimuksia. Poliisihallintoa koskevien säännösten selkeyttämiseksi ehdotetaan, että poliisikoulutusta koskevat säännökset siirretään erilliseen poliisikoulutusta koskevaan lakiin.

Tavoitteiden mukaisesti lakiehdotuksessa on keskitytty teknisluonteisiin muutoksiin, jotka eivät oleellisesti muuttaisi toimivaksi arvioitua nykykäytäntöä. ARENE ry:n käsityksen mukaan uudistusehdotukset ovat tästä näkökulmasta tarkasteltuina huolellisesti valmisteltuja.

Poliisiammattikorkeakoulun toiminnan yhteys muuhun ammattikorkeakouluopetukseen ilmenee esityksen 2§ 3. momentista, jonka mukaan Poliisiammattikorkeakoulun opetuksen ja siellä suoritettavien tutkintojen osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä ammattikorkeakoululaissa tai sen nojalla säädetään.

Poliisitoiminnan erityisluonteen takia ehdotetut säännökset poikkeavat edellä mainitun ammattikorkeakoululakiesityksen sisällöstä. Esimerkiksi kansalaisten luottamus poliisille kuuluvien tehtävien rehelliseen, luotettavaan ja oikeudenmukaiseen hoitoon on peruste, jonka takia voidaan hyväksyä ankaratkin kurinpidolliset seuraamukset. Ammattikorkeakoulukin valmistelun taustalla on kuitenkin ollut sellaisia opetusalaan riippumattomia, nk. Bolognan prosessin mukaisen eurooppalaisen korkeakoulutusalueen muodostamiseen liittyviä näkemyksiä, jotka toteutuessaan opetusministeriön alaisissa ammattikorkeakouluissa mutta ei Poliisiammattikorkeakoulussa ovat omiaan lisäämään korkeakoulujen välisiä eroja.

Esitetty laki poliisikoulutuksesta eroaa usealla tavalla ammattikorkeakoululaista. Jälkimmäinen sisältää esimerkiksi säännökset ammattikorkeakoulun sisäisestä hallinnosta (joka selkeästi

erotetaan ylläpitäjähallinnosta ja johon hallitus kuuluu), valtuutussäännöksen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista jne. Yleisperiaatteena on korkeakouluautonomian lisääminen, johon kuuluu korkeakoulun toimivalta menetelmien valinnan osalta ylläpitäjän ja valtiovallan asettamien tulosten toteuttamiseksi.

Yllä esitetyillä huomautuksilla ARENE ry. haluaa kiinnittää huomiota Euroopan mittakaavassa tapahtuvaan korkeakoululaitoksen kehitykseen, jonka seuraukset tulisi selvittää perusteellisesti myös poliisikoulutuksen osalta sopivassa yhteydessä. Euroopan integraatiokehitys ja muu kansainvälistyminen edellyttävät yhä lisääntyvää poliisialankin kansainvälistä yhteistyötä Suomen kansallisten etujen ja kansalaisten turvallisuuden varmistamiseksi, minkä tukemiseksi koulutusjärjestelmän tarkastelun tulisi tapahtua laajemmissa kuin yksinomaan kansallisissa puitteissa.

ARENE

ry.

Pentti

Rauhala

Puheenjohtaj

a

Kaj Malm

Pääsihteeri

Posti

Office

Saapunut posti: HE 168/2003

Lähettäjä: Simola Matti
Vastaanottaja: Parviainen Päivi
Lähetetty: 29.4.2004
10:27

EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNNALLE

ASIA HE 168/2003 VP laiksi poliisikoulutuksesta sekä laeiksi
poliisin hallinnosta annetun lain ja poliisilain 7

§:n muuttamisesta Lausunnonantaja:

suojelupoliisi

Suojelupoliisi ilmoittaa kunnioittaen, että sillä ei ole lausuttavaa
hallituksen esitykseen..

29.4.2004 Osastopäällikkö Matti Simola

JUffc SISÄASIAINMINISTERIÖ
^fjf JJ|F Poliisiosasto
Hallintoyksikkö

15.11.2004

Hallintovaliokunta

HE 168/2003

HALLINTOVALIOKUNNALLE ANNETUT ASiantuntijalausunnot

Sisäasiainministeriölle on toimitettu lausuntoa varten seuraavat hallintovaliokunnalle annetut lausunnot: perustuslakivaliokunta, opetusministeriö, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos, Poliisiammattikorkeakoulu, oikeusministeriö, Etelä-Suomen lääninhallitus, Liikkuva poliisi, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry, Suojelupoliisi, Keskusrikospoliisi, Edunvalvontajärjestö PUSH ry, Poliisikoulu, Olli Mäenpää, Aseistakieltäytyjäliitto ry sekä Poliisikoulun oppilaskunta.

Sisäasiainministeriö on esittää edellä mainittujen lausuntojen osalta seuraavaa:

Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 28/2004 vp-HE 168/2003 vp

6 § Opiskelijaksi ottaminen poliisiin perustutkintokoulutukseen

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan edellyttänyt, että lakiesityksen 6 §:n 1 momentin 3 kohdan poliisiin perustutkintokoulutukseen valintaperusteena oleva vaatimus asevelvollisuuslaissa tarkoitetun varusmiespalveluksen suorittamisesta tulee poistaa, koska sille ei ole perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä perusteita ja minkä vuoksi se on vastoin perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädettyä syrjäntäkieltoa.

Tältä osin sisäasiainministeriö esittää, että lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 3 kohta muutettaisiin seuraavan sisältöiseksi:

"3) suorittanut asevelvollisuuslaissa tarkoitetun asevelvollisuutensa;"

Tämä tarkoittaisi siis käytännössä, että poliisiin perustutkintokoulutukseen valittava olisi suorittanut varusmiespalveluksen taikka siviilipalveluksen. Näin voitaisiin varmistaa, että opiskelijat eivät kesken koulutuksen taikka pian valmistumisensa jälkeen lähde suorittamaan asevelvollisuuttaan.

[c:\program files\teamware\toimisto\tmlv5\hallintovalokunta_koulutuslaJ<151104.doc](c:\program files\teamware\toimisto\tmlv5\hallintovalokunta_koulutuslaJ<151104.doc)

Postiosoite PL
26
00023 VALTIONEUVOSTO
Käyntiosoite Säästöpankinranta
2 A 00530 HELSINKI
Puhelin
Vaihe (09) 16001 Sähköposti:
etunimi.sukunimi@polisi.fi

Telefax
(09)16042223

Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin mukaisesti edellä mainittu vaatimus ei koskisi naisia eikä niitä, joilla on Ahvenanmaan kotiseutuoikeus. Poliisikoulu voisi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen myös 3 kohdan vaatimuksesta.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että on hyväksyttävää ja perusteltua, että varusmiespalveluksen tai vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaminen lasketaan hakijalle lisäansioksi poliisioppilaitoksen opiskelijoita valittaessa. Sisäasiainministeriö ei kannata tätä järjestelyä, koska sen myötä opiskelijavalintoja tehtäessä epäedullisempaan asemaan joutuisivat Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavat sekä siviilipalveluksen suorittaneet

7 § Päihdetestaus

Lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin mukaan päihdetestistä saatu tieto on terveydentilatieto. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että tietojen säilytysajasta on selvyuden vuoksi asianmukaista säätää laissa poliisikoulutuksesta.

Valiokuntakin on lausunnossaan todennut, että terveydentilatiedot ovat henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja, jotka on lain 12 §:n 2 momentissa ilmaistun pääsäännön mukaan poistettava rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole laissa säädettyjä perusteita.

Syyskuun alusta 2004 tuli voimaan laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004). Lain 5 §:ssä säädetään terveydentilaa koskevien tietojen käsittelystä. Tietojen poistamista koskevia säännöksiä ei tuohon lakiin sisälly. Poliisikoulutuksesta annetun lakiesityksen päihdetestausta koskevat säännökset on pyritty kirjoittamaan yhdenmukaisesti yksityisyyden suojaa koskeneen lakiesityksen säännösten kanssa kuitenkin niin, että lakiesityksessä päihdetestauksella tarkoitetaan huumeiden käytön ohella myös lääkaineiden ja alkoholin käytön testausta yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain rajoituksissa vain huumetesteihin.

Sisäasiainministeriö katsoo, että poliisikoulutuksesta annetussa laissa on tarpeen ja tarkoituksenmukaista säätää vain terveydentilatietojen käsittelyn rajoituksista (ketkä saavat tietoja käsitellä) ja muutoin näiden henkilötietojen käsittelyyn noudatettaviin henkilötietolain säännöksiä. *Lakiin poliisikoulutuksesta ei siten tulisi sisällyttää tietojen poistamista koskevia säännöksiä.* Näin sääntelyn tarkkuus olisi yhdenmukaisen yksityisyyden suojasta annetun lain kanssa.

19 § Opinnäytetyöt

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lakiehdotuksen 19 §:n säännös poliisioppilaitosten opiskelijoiden tekijänoikeuden siirtymisestä poliisioppilaitoksille on vastoin perustuslakia ja edellyttää ko. säännöksen poistamista.

Sisäasiainministeriö katsoo, että *19 § voidaan poistaa lakiesityksestä.* Tekijänoikeuden siirtäminen voidaan tarvittaessa toteuttaa myös sopimusteitse noudattaen tekijänoikeuslain säännöksiä.

3 § Poliisioppilaitosten hallitus

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että poliisioppilaitosten hallituksen tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä, minkä vuoksi hallituksen yleisistä perusteista on perustuslain 119 §:n 2 momentin takia säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunta on lausuntonmenettelyssään katsonut, että

yleisiin perusteisiin kuuluu myös toimielimen mahdollinen määräaikaisuus.

Edellä olevan johdosta sisäasiainministeriö esittää, että lakiehdotuksen 3 §:n 1 ja 3 momentti muutettaisiin seuraavan sisältöiseksi:

" Poliisioppilaitoksilla on yhteinen hallitus, jonka poliisinylijohto nimittää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksessa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä yksitoista muuta jäsentä ja heillä kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Hallituksen kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella."

21 § Poliisioppilaitoksen järjestyssääntö

Valiokunta on todennut, että järjestyssäännöllä ei voida ilman laissa olevaa riittävän täsmällistä ja perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset muutoinkin täyttävää säännöstä antaa määräystä esimerkiksi jonkin perusoikeuden rajoittamisesta. Ilman lain riittävän täsmällisten säännösten tukea järjestyssäännöllä ei voida määrätä myöskään yksilön oikeuksista tai velvollisuuksista.

Valiokunta toteaa, että valtuuden nojalla ei voida antaa määräyksiä esimerkiksi oppilaan velvollisuudesta käyttää virkapukua tai huolehtia oppilaitoksen päivystystehtävistä, ellei näiden valtuuksien perusteista ole säännöksiä muualla laissa.

Poliisin perustutkinto suorittava on poliisikokelas. Poliisiasetuksen (1112/1995) 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan poliisikokelas on miehistöön kuuluva poliisimies. Poliisilain (493/1995) 6a §:n 1 momentin mukaan poliisimiehen on käytettävä virkatehtävissään virkapukua, jollei virkatehtävän laatu tai luonne muuta edellytä.

Poliisilain 54 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään poliisin virkapuvun käytöstä. Pykälän 3 momentin mukaan sisäasiainministeriö voi antaa asetuksella tarkempia säännöksiä virkapuvun mallista ja yhteydessä käytettävistä merkeistä.

Poliisikokelaan virkapukuvelvollisuudesta on siten lailla erikseen säädetty. Tämän vuoksi sisäasiainministeriö katsoo, että *poliisioppilaitosten järjestyssäännöllä voidaan, kun virkapukuvelvollisuudesta on olemassa laintasoinen säännös, määrätä virkapuvun käytöstä poliisioppilaitoksissa ja koulutukseen liittyvissä tehtävissä.*

Poliisioppilaitoksen opiskelijoiden päivystysvelvollisuutta koskevaa säännöstä ei ole poliisilaissa eikä muussakaan laissa. Päivystysvelvollisuus termi on tässä yhteydessä harhaanjohtava. Kysymys ei ole toiminnallisesta päivystyksestä vaan poliisioppilaitoksen sisääntulon yhteydessä tapahtuvasta vahtimestarityyppisestä aulapalvelutehtävästä. Tämä tehtävä on osa koulutusta. On myös katsottu, että poliisioppilaitoksen julkikuvan kannalta on eduksi, että poliisioppilaitokseen tulevien vastaanotosta huolehtii poliisimies, joka on myös pukeutunut tätä asemaa osoittavalla tavalla eli virkapukuun. Jos eduskunta pitää ongelmallisena sitä, että järjestyssäännöllä määrätään tämänlaatuisesta tehtävästä, sisäasiainministeriö katsoo, että lakiehdotuksen 21 §:n 1 momentin 4 kohta voidaan poistaa.

24 § Tarkemmat säännökset

Perustuslakivaliokunnan huomautukseen yhtyen sisäasiainministeriö esittää, että lakiehdotuksen 24 §:n sanamuotoa tarkistettaisiin seuraavan sisältöiseksi:

" Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poliisioppilaitosten virkamiesten tehtävistä, poliisioppilaitoksissa suoritettavista tutkinnoista ja annettavasta muusta koulutuksesta, opiskelijaksi hyväksymismenettelystä, opiskelunkeskeyttämistä ja opiskelijan erottamista koskevasta menettelystä sekä poliisioppilaitosten neuvottelukunnista ja ohjesäännöstä."

Laki poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta 16 § Tarkemmat säännökset ja määräykset

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lakiehdotuksen 16 §:n 2 momentin sanamuotoa tulisi tarkistaa vastaamaan valtuussäännösten nykyaikaista kirjoittamistapaa.

Edellä olevan johdosta sisäasiainministeriö esittää, että lakiehdotuksen 16 §:n 2 momentti muutettaisiin seuraavan sisältöiseksi:

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poliisiyksiköiden asemasta ja tehtävistä."

Opetusministeriö

2 § Poliisioppilaitosten tehtävät

Opetusministeriö on lausunnossaan katsonut, että poliisikoulutuksesta annetun lain 2 §:n 2 momentissa tulisi säätää siitä, että poliisipäällystön tutkinto on ammattikorkeakoulututkinto. Sisäasiainministeriö pitää tätä tarpeettomana. Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentissa säädetään, että Poliisiammattikorkeakoulu on poliisialan ammattikorkeakoulu. Poliisikoulutuksesta annettavassa valtioneuvoston asetuksessa on tarkoitus säätää, että Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettava ammattikorkeakoulututkinto on poliisipäällystön tutkinto. Sisäasiainministeriö pitää tätä riittävänä sääntelynä.

6 § Opiskelijaksi ottaminen poliisin perustutkintokoulutukseen

Opetusministeriö on esittänyt, että 6 §:n loppuun omaksi momentiksi otettaisiin säännös siitä, että opiskelijat poliisin perustutkintokoulutukseen ottaa Poliisikoulu. Sisäasiainministeriö ei pidä lisäystä välttämättömänä. Lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin mukaan Poliisikoulu vastaa poliisin perustutkintoa ja poliisialipäällystötutkintoa suorittamaan otettavien opiskelijavalinnoista. Koska kuitenkin lakiehdotuksen 8 §:ssä muun tutkintokoulutuksen osalta selkeästi määritellään, kuka opiskelijavalinnan tekee, voitaisiin 6 §:ään lisätä uusi 1 momentti, joka olisi seuraavan sisältöinen:

" Poliisikoulu valitsee poliisin perustutkintokoulutuksen opiskelijat.

Edelleen opetusministeriö toteaa, että hakijoiden oikeusturvan tutkintoon johtavassa koulutuksessa katsotaan edellyttävän, että hakijoihin noudatetaan yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetusministeriö ehdottaa harkittavaksi, voitaisiinko tätä koskeva maininta sijoittaa pykälän 3 momentin loppuun.

Poliisin perustutkintokoulutuksen pääsyvaatimukset on yksilöity lakiehdotuksen 6 §:ssä. Lakiehdotuksen mukaan poliisin ylijohdo voisi päättää valintaperusteista, jotka sisältävät terveydentilaa ja alalle sopivuutta koskevat rajaukset, aikaisempien opintojen huomioon ottamisen valinnassa sekä valintakokeen rakenteen ja eri osioiden keskinäiset painatukset. Näin pääsyvaatimukset on selkeästi määritellyt hakijoiden tiedossa heidän hakeutuessaan koulutukseen. Opiskelijavalintojen suorittaminen on hallintomenettelyä ja siihen sovelletaan hallintolakia ja näin muun muassa hallintolain 2 luvussa säädettyjä hyvän hallinnon periaatteita. Hakijoiden yhdenvertainen kohtelu tulee säänneltyksi jo hallintolain em. luvun säännöksin eikä asiasta ole tarpeen enää erikseen säätää laissa poliisikoulutuksesta.

Opetusministeriö on lausunnossaan esittänyt, että poliisikoulutuksesta annettavaan lakiin lisättäisiin säännös kelpoisuudesta Poliisiammattikorkeakoulun ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin. Alipäällystökoulutus ja päällystökoulutus on poliisihallinnon sisäistä koulutusta ja koulutukseen hakeutuminen tapahtuu poliisihallinnon sisällä. Opiskelijamäärät vahvistetaan myös poliisihallinnon tarvekartoituksen perusteella. Sisäasiainministeriö pitää tarkoituksenmukaisena ja hyväksyttävänä sääntelynä sitä, että ainoastaan poliisialalle hakeutumisen eli poliisin perustutkintokoulutukseen pääsyn vaatimukset vahvistetaan lain tasolla ja aiipäällystö- ja päällystökoulutuksen eli poliisin sisäisen koulutuksen pääsyvaatimukset laissa olevan valtuutuksen perusteella vahvistaa poliisin ylijohdo. On otettava huomioon se, että poliisin perustutkintokoulutuksen pääsyvaatimukset ovat jo yhdenmukaiset ammattikorkeakoulutason vaatimusten kanssa.

Edellä olevaan viitaten sisäasiainministeriö katsoo, ettei opetusministeriön ehdotuksen johdosta ole tarpeen tehdä muutoksia lakiesitykseen.

19 § Opinnäytetyöt

Sisäasiainministeriö on jo edellä perustuslakivaliokunnan lausunnon yhteydessä todennut, että lakiesityksen 19 §, joka koskee opinnäytetöiden tekijänoikeuksien siirtymistä, tulisi poistaa lakiesityksestä.

Oikeusministeriö

Sisäasiainministeriö käsittelee seuraavassa vain niitä oikeusministeriön lausunnossaan esiin ottamia seikkoja, jotka liittyvät lakiesityksen sisältöön. Oikeusministeriön perusteluja kohtaan osoittamia huomautuksia ei ministeriön lausunnossa käsitellä.

14 § Koulutuksesta erottaminen

Lakiehdotuksen 14 §:n 3 momentin mukaan erottamista koskeva päätös voidaan panna heti täytäntöön. Tämän osalta oikeusministeriö on todennut, että informatiivisuuden vuoksi säännöksessä voitaisiin viitata vastaavalla tavalla kuin ammattikorkeakoulukin 42 §:ssä muutoksenhakuviranomaisen mahdollisuuteen keskeyttää tarvittaessa päätöksen täytäntöönpano.

Sisäasiainministeriö esittää, että edellä olevan oikeusministeriön kannanoton johdosta lakiesityksen 14 §:n 3 momentti muutettaisiin seuraavan sisältöiseksi:

"Erottamista koskeva päätös voidaan panna heti täytäntöön, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Jos koulutuksesta erottamista koskeva päätös kumotaan, poliisioppilaitos päättää opiskelijan siihen mennessä suorittamien opintojen hyväksiluettavuudesta myöhemmin vastaavien opintojen yhteydessä.

Säädösehdotuksen 4 momentin osalta oikeusministeriö toteaa sääntelyn merkitsevän poikkeamaa valtion virkamieslaista. Tältä osin sisäasiainministeriö toteaa, että asiasta ehdotetaan säädettäväksi poliisikoulutuksesta annetussa laissa nimenomaan sen vuoksi, että ehdotettu menettely poikkeaa valtion virkamieslaissa säädetystä menettelystä. Poliisin perustutkintoa suorittavan työharjoittelu- ja kenttätöjaksot ovat kiinteä osa poliisin perustutkintokoulutusta. Jos henkilö tulee erotetuksi koulutuksesta, tulee sisäasiainministeriön näkemyksen mukaan myös työharjoittelun ja kenttätöharjoittelun päättyä.

15 § Menettely opiskeluoikeuden menettämistä ja opiskelun keskeyttämistä koskevassa asiassa ja kurinpitoasiassa

Oikeusministeriö toteaa lausunnossaan, että otsikko rinnastaa virheellisesti huomautuksen kurinpitorangaistukseen ja että koulutuksesta erottaminen on jäänyt siinä mainitsematta.

Tältä osin sisäasiainministeriö toteaa, että varoitus ja koulutuksesta erottaminen ovat molemmat kurinpitoseuraamuksia. Vastaavalla tavalla on ammattikorkeakoululaissa kurinpitosäännöksessä sekä varoituksen antaminen että määräaikainen erottaminen koulutuksesta. Huomautusta ei erikseen otsikossa mainita vaan se on otsikkotasolla rinnastettu kurinpitoon. Jos otsikon

tarkkuuden katsotaan sitä edellyttävän voidaan se kirjoittaa seuraavan sisältöiseksi:

" 15 § Menettely opiskeluoikeuden menettämistä ja opiskelun keskeyttämistä koskevassa asiassa, kurinpitoasiassa sekä huomautusta annettaessa"

Lakiehdotuksen menettelysäännöksen tarkoituksena on korostaa velvollisuutta opiskelijan kuulemiseen. Opiskeluoikeuden menettämistä ja opiskelun keskeyttämistä koskevassa asiassa, kurinpitoasiassa sekä huomautusta annettaessa on kysymyksessä hallintomenettelystä, johon sovelletaan hallintolain säännöksiä. Koska kuitenkin opiskelijan oikeus tulla kuulluksi on niin merkittävä seikka oikeusturvan kannalta, lakiehdotukseen on haluttu ottaa nimenomainen säännös poliisioppilaitoksen velvollisuudesta kuulla opiskelijaa.

Etelä-Suomen lääninhallitus

6 § Opiskelijaksi ottaminen poliisin perustutkintokoulutukseen

Etelä-Suomen lääninhallitus toteaa lausunnossaan, että Suomen kansalaisuutta koskeva vaatimus tulisi poistaa. Lausunnossa todetaan, että Poliisikouluun on nykyisin otettu perustutkintoa suorittamaan maahanmuuttajia, joilla ei ole ollut Suomen kansalaisuutta, mutta joilla on ollut sitä koskeva hakemus vireillä. Ennen poliisimiehenä toimimista eli työharjoittelun alkamista on edellytetty kansalaisuuden saamista. Lääninhallitus katsoo, että tämä käytäntö tulisi säilyttää.

Sisäasiainministeriö toteaa, että lakiesityksessä on nimenomaisesti haluttu mahdollistaa edellä lääninhallituksen lausunnossa kuvattu käytäntö ehdottamalla lakiesityksen 6 §:n 2 momentissa, että Poliisikulu voisi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen muun muassa Suomen kansalaisuutta koskevasta vaatimuksesta.

Etelä-Suomen lääninhallitus on lausunnossaan katsonut, että 6 §:n 1 momentin 3 kohdan vaatimus varusmiespalveluksen suorittamisesta on perusoikeuksien kannalta arveluttava. Tätä osin sisäasiainministeriö viittaa perustuslakivaliokunnan mietintöä käsiteltäessä lausumaansa.

Lääninhallitus on lausunnossaan katsonut, ettei lakiehdotuksen 7 §:n säännös **päihde** testauksesta ole riittävän täsmällinen. Pykälästä ei sen mukaan ilmene, tarkoitetaanko vain huumeita vai myös alkoholin nauttimisen ilmaisevaa testiä (puhalluskoe tai verikoe). Etenkin ensimmäinen momentti on omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä, kun siinä säädetään terveydenhuollon ammattihenkilön ja laboratoriohenkilökunnan tekemästä päihdetestistä ennen perustutkintokoulutukseen hyväksymistä **ja** toisaalta päihdetestiä myös **perustutkintokoulutuksen ja** siihen liittyvän harjoittelun aikana. **Lääninhallitus** kysyy lausunnossaan, tarkoitetaanko testauksella myös esimerkiksi alkometrillä tapahtuvaa puhalluskoea ja onko tämänkin testin suorittavan oltava terveydenhuollon ammattihenkilö. Lääninhallitus katsoo, että koska kysymyksessä on niin syvä perusoikeuksiin ulottuva toimenpide, tulisi myös pykälässä kuvata ehdotettua tariremmin minkäläisestä testauksesta on kysymys ja kuka minkäkin testin on oikeutettu tekemään.

c:\program files\teamware\toimisto\tmlv5\hallint*

51104.doc

Sisäasiainministeriö toteaa, että päihdetestauksella tarkoitetaan min kuin perusteluissa todetaan huumeiden käytön ohella myös lääkeaineiden ja alkoholin käytön testausta. Sitä, että testaus on laajempi kuin mihin laki yksityisyyden suojasta työelämässä antaa mahdollisuuden, on ministeriön näkemyksen mukaan perustelua. Poliisin perustutkintokoulutuksessa koulutetaan poliisimiehiä. Poliisimiehen työn luonne huomion ottaen on perustelua, että perustutkintokoulutuksen aikana pyritään mahdollisimman kattavasti puuttuvaan mahdollisiin ongelmatapauksiin ja saamaan henkilöt jo siinä vaiheessa asianmukaiseen hoitoon taikka pahimmassa tapauksessa koulutus keskeytetyksi.

Alkoholin vaikutuksen alaisena esiintymistä epäiltäessä puhalluskokeen suorittaminen perustuu opiskelijan suostumukseen. Jos hän kieltäytyy puhalluskokeesta, voidaan hänet ohjata lakiesityksen 7 §:ssä tarkoitettuun päihdetestiin. Jos lakiesityksen 7 § muutettaisiin lausunnossa esitetyllä tavalla koskemaan vain huumeitesta, olisi ongelmallista saada pitävä näyttö siihen, että opiskelija on esimerkiksi alkoholin vaikutuksen alaisena koulutuksessa silloin, jos tämä kieltäytyisi puhalluskokeesta ja vapaaehtoisesta verikokeesta. Lakiesityksen 7 §:n säännös velvoittaisi hänet osallistumaan tällaisessa tilanteessa päihdetestiin.

9 § Työharjoittelu- ja kenttätyöjaksot

Lääninhallitus toteaa lausunnossaan, että pykälästä ei ilmene, kuka osoittaa poliisiyksikön, jossa työharjoittelujakso ja kenttätyöjakso suoritetaan.

Säännöksen tarkoituksena on säätää opiskelijan velvollisuudesta suorittaa työharjoittelu- ja kenttätyöjakso siinä poliisiyksikössä, joka poliisihallinnon taholta hänelle osoitetaan. On poliisihallinnon sisäinen asia, miten ja missä prosessissa työharjoittelupaikkakiintiöt määritellään. Nykyisin Poliisin ylijohdo sopii tuloskeskustelun yhteydessä poliisin lääninjohtojen kanssa poliisilaitoskohtaiset harjoittelupaikkakiintiöt. Opiskelijalle harjoittelupoliisiyksikön osoittaa Poliisikoulu. Sisäasiainministeriö ei näe tarvetta 9 §:n tarkentamiseen.

13 § Varoitus ja huomautus

Lääninhallitus on lausunnossaan katsonut, että varoituksen ja huomautuksen antaminen tulisi rajoittaa koskemaan vain tutkintokoulutusta suorittavaa opiskelijaa.

Sisäasiainministeriö katsoo, että ehdotetun pykälän tulisi esityksen mukaisesti koskea kaikkia poliisioppilaitoksessa opiskelevia. Säännöksen tarkoituksena on nimenomaan määrittää poliisioppilaitokselle toimivalta varoituksen ja huomautuksen antamiseen sellaisten tapausten osalta, jotka ovat syntyneet koulutuksen aikana. Tämä selkeyttäisi nykyistä tilannetta, joissa muiden kuin perustutkintokoulutuksessa olevien osalta toimivalta varoituksen ja huomautuksen antamiseen myös koulutuksen aikana sattuneen tapauksen johdosta on nimittävällä viranomaisella. Nimittävällä viranomaisella ei kuitenkaan ole yksityiskohtaista tietoa tosiasiallisista tapahtumista.

Sisäasiainministeriö ei näe ongelmallisena sitä, että varoituksen ja huomautuksen antaminen tulisi kysymykseen myös virkatutkintokouhitusta lyhyempien koulutustilaisuuksien kohdalla. Käytännössä säännöksen soveltaminen tulee esille useimmiten perustutkintokoulutuksen aikana, muttei muitakaan koulutustilanteista tule säännöksellä sulkea soveltamisalan ulkopuolelle.

Olli Mäenpää

Suhde ammattikorkeakouluihin

Mäenpää on lausunnossaan todennut, että lakiesityksen 2 §:n 3 momentin säännös siitä, että ammattikorkeakoululakia noudatetaan soveltuvin osin myös poliisiammattikorkeakoulussa suoritettaviin tutkintoihin ja niihin liittyvään opetukseen, on ylimalkainen ja epämääräinen ja voi aiheuttaa tulkintaongelmia.

Täitä osin sisäasiainministeriö toteaa, että sääntely on nyt voimassa olevan lainsäädännön mukainen eikä Poliisiammattikorkeakoulun suhde muihin ammattikorkeakouluihin ja korkeakoulujärjestelmään ole käytännössä aiheuttanut ongelmia.

Sisäasiainministeriö on tehnyt periaatepäätöksen, että Poliisiammattikorkeakoulu siirretään Tampereelle 1.9.2007 tai viimeistään 1.1.2008. Tuolloin myös Poliisikouluja Poliisiammattikorkeakoulu yhdistyvät ja muodostavat poliisialan ammattikorkeakoulun. Yhdistämiseen liittyvien lainsäädäntömuutosten yhteydessä voidaan tarkentaa nyt ehdotettua selkeämmin suhde yleiseen ammattikorkeakoululainsäädäntöön.

3 § Poliisioppilaitosten hallitus

Mäenpää on lausunnossaan kritisoinut sitä, että hallituksen kokoonpanosta ei ole säännöstä laissa ja todennut, että ammattikorkeakoululaissa hallituksen kokoonpanosta on selkeä perussäännös.

Poliisikoulutuksesta annettavassa laissa ehdotetaan lakitasolla määriteltäväksi hallituksen jäsenten lukumäärä sekä hallituksen tehtävät. Perustuslakivaliokunnan huomautus huomioon ottaen myös hallituksen toimikauden pituudesta (kolme vuotta) tulisi säätää lakitasolla. Poliisikoulutuksesta annettavassa asetuksessa säädettäisiin ne tahot, joiden edustus tulisi olla hallituksessa. Asetusluonnoksen mukaan hallituksen jäsenissä tulisi olla opetusalan, poliisialan ja poliisitoimintaan liittyvien muiden sidosryhmien edustajia. Hallituksen jäsenenä tulisi olla myös molempien poliisioppilaitosten opettajakunnan ja opiskelijoiden edustaja. Hallitusten jäsenten valinnassa otettaisiin huomioon molempien kieliryhmien edustus.

Sisäasiainministeriö pitää edellä mainittua sääntelyä riittävänä eikä katso Mäenpään lausunnon aiheuttavan tältä osin muutosta 3 §:ään.

4 § Hallituksen päätöksentekomenettely

Mäenpää on esittänyt, että lakiesityksen 4 §:stä poistettaisiin sen 3 momentti toden sen aiheuttavan epäselvyyttä, koska hallituksen toimintaan kokonaisuudessaan sovelletaan hallintolakia.

Lakiesityksen 4 §:n 3 momentin tarkoitus on informatiivinen. Jotta ei syntyisi epäselvyyttä hallintolain soveltavuudesta muutoin hallituksen työskentelyyn, sisäasiainministeriö esittää, että *3 momentti muutettaisiin seuraavan sisältöiseksi:*

Hallituksen toimintaan, sen jäsenten esteellisyyteen ja oikaisuvaatimuksesta annetun päätöksen tiedoksiintoon sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään."

6 § Opiskelijaksi ottaminen

Mäenpää on kritisoinut lakiesityksen 6 §:n 1 momentin 3 kohdan vaatimusta varusmiespalveluksien suorittamisesta. Tältä osin sisäasiainministeriö viittaa edellä perustuslakivaliokunnan lausuntoa käsiteltäessä lausumaansa.

15 § Menettely opiskeluoikeuden menettämistä ja opiskelun keskeyttämistä koskevassa asiassa ja kurinpitoasiassa

Mäenpää pitää säännöstä harhaanjohtavana hallintolain yleisen sovellettavuuden kannalta ja pitää säännöstä tarpeettomana.

Tältä osin sisäasiainministeriö viittaa edellä oikeusministeriön lausuntoa kateltaessa lausumaansa.

Edunvalvontajärjestö PTJSH ry

6 § Opiskelijaksi ottaminen perustutkintokoulutukseen

Järjestö on lausunnossaan todennut, että kelpoisuusvaatimuksen rajaaminen Suomen kansalaisuuteen tulisi tarkoin harkita sitä taustaa vastaan, ettei eri etnistaustaisten henkilöiden rekrytoituminen poliiseiksi muodostuisi edelleen hankalaksi.

Tältä osin sisäasiainministeriö viittaa edellä Etelä-Suomen lääninhallituksen lausuntoa käsiteltäessä lausumaansa.

13 § Varoitus ja huomautus

Järjestö on lausunnossaan katsonut, että varoituksen ja huomautuksen antaminen tulisi kohdistua vain tutkintokoulutuksessa oleviin opiskelijoihin.

Tältä osin sisäasiainministeriö viittaa edellä Etelä-Suomen lääninhallituksen lausuntoa käsiteltäessä lausumaansa.

Poliisikoulun oppilaskunta

Poliisikoulun oppilaskunta on poliisioppilaitoksessa opiskelevia edustava elin. Oppilaskunta on lausunnossaan todennut, että lakiesityksessä pitäisi säätää myös siitä, että oppilaskunta valitsisi edustajansa poliisioppilaitosten hallitukseen sekä poliisioppilaitoksen muihin päätöksenteko- ja valmisteluelimiin ja sitä tulisi kuulla perustutkintokoulutuksesta erottamista koskevassa asiassa tai tehtäessä päätöstä koulutuksesta keskeyttämisestä.

Tältä osin sisäasiainministeriö ei näe tarvetta säätää asiasta lakitasolla. Säädetasolla on sen käsityksen mukaan riittävää säätää velvollisuudesta kuulla opiskelijaa. Käytännössä opiskelijan "edunvalvojana" toimivaa oppilaskunta kuultaisiin opiskelijan ohella niin kuin nykyisinkin. Oppilaskunta on opiskelijoita edustava elin, jonka asema ja rooli voidaan järjestää poliisioppilaitosten sisäisin järjestelyin eikä siitä ole tarpeen säätää lakitasolla.

Poliisiylijohtajan sijainen
poliisi johtaja

Jorma Toivanen

Lainsäädäntöneuvos

Kirsti Vihermaa

Luo*/AJOI /X aooH

HaVM /2004 vp —HE 168/2003 vp
_fn*ZäD^f

**HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ^{^ ^u^u^u}/2004
vp**

**Hallituksen esitys laiksi
poliisikoulutuksesta sekä laiksi poliisin
hallinnosta annetun lain ja poliisilain 7 §:n
muuttamisesta**

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä helmikuuta 2004 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi poliisikoulutuksesta sekä laiksi poliisin hallinnosta annetun lain ja poliisilain 7 §:n muuttamisesta (HE 168/2003 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 28/2004 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Kirsti Vihermaa ja poliisiylitarkastaja, koulutuspäällikkö Seppo Kolehmainen, sisäasiainministeriö
- hallitusneuvos Matti Rajakylä, opetusministeriö
- poliisitarkastaja Kari Hemminki, Etelä-Suomen lääninhallitus edustaen myös Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry:tä
- rikostarkastaja Kimmo Markkula, keskusrikospoliisi
- koulutuspäällikkö Kirsi Valto, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos

HE 168/2003 vp

Versio 0.1

- koulutuspäällikkö Petri Alkiora, Poliisiammattikorkeakoulu
- johtaja Anja Mikkola, Poliisikoulu
- hallituksen jäsen Kirsti Laine, Poliisikoulun oppilaskunta
- pääsihteeri Jessica Suni, Suomen Sadankomitealiitto ry edustaen Aseistakieltäytyjäliitto ry:tä

- professori Olli Mäenpää. _____

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- liikkuva poliisi
- Helsingin kihlakunnan poliisilaitos
- Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto A RENE ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi poliisikoulutuksesta. Esityksen tavoitteena on uudistaa poliisikoulutusta koskevat säännökset siten, että ne myös säädöstason osalta vastaisivat uuden perustuslain asettamia vaatimuksia. Poliisihallintoa koskevien säännösten selkeyttämiseksi poliisikoulutusta koskevat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi erilliseen lakiin poliisikoulutuksesta. Laissa ehdotetaan säädettäväksi poliisin tutkintokoulutuksen valintaperusteista ja niiden vahvistamisesta, päihdetestauksesta poliisin perustutkintokoulutukseen valinnan yhteydessä ja perustutkintokoulutuksen aikana, poliisioppilaitosten opiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista, heihin kohdistuvista kurinpidollisista seuraamuksista ja oikeusturvasta. Esityksen tavoitteena on parantaa poliisioppilaitoksessa opiskelevien oikeusturvaa säätämällä heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan lain tasolla ja voimassa olevia säännöksiä tarkemmin ja täsmällisemmin.

Ehdotetun poliisikoulutusta koskevan lain johdosta ehdotetaan poliisin hallinnosta annetusta laista kumottaviksi poliisikoulutusta koskevat säännökset ja muutettavaksi poliisilakia siten, että siinä määriteltäisiin poliisikokelaiden toimivaltuudet heidän suorittaessaan poliisin ylijohdon määräyksestä muita kuin koulutukseen liittyviä poliisille kuuluvia tehtäviä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

\A\AcUs-hj:

Hallituksen esityksen tarkoituksena on ~~ajantasaistaa~~ selkeyttää poliisikoulutusta koskevia säännöksiä ja keskittää ne erilliseen poliisikoulutusta koskevaan lakiin. Esityksellä sopeutetaan sääntely/perustuslain vaatimuksiin nostamalla opiskelijavalintojen perusteita, opiskelijoiden velvollisuuksia, koulutuksesta erottamista, koulutuksen keskeyttämistä ja kurinpidollisia seuraamuksia koskeva sääntely asetuksesta lain tasolle. Nämä seikat parantavat opiskelijan oikeusturvaa. Esitys myös selkeyttää valiokunnan näkemyksen mukaan poliisihallinnon ja poliisikoulutuksen välisiä suhteita ja työnjakoa. Säännösten sisältöön ei hallituksen esityksessä esitetä merkittäviä muutoksia.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut**1. Laki poliisikoulutuksesta**

2 §. *Poliisioppilaitosten tehtävät.* Pykälän 3 momentin **mukaan poliisiammattikorkeakoulussa** suoritettavien tutkintojen ja niihin liittyvän opetuksen osalta **noudatetaan tässä** laissa säädetyn lisäksi soveltuvin osin, mitä **ammattikorkeakoululaissa** (351/2003) **tai** sen nojalla säädetään. Asiantuntijakuulemisen yhteydessä on kiinnitetty huomiota siihen, että ilmaisu "soveltuvin osin" jättää poliisiammattikorkeakoulun suhteen yleiseen ammattikorkeakoulujärjestelmään jossain määrin avoimeksi. Valiokunta toteaa, **että** ehdotettu sääntely on voimassa olevan lainsäädännön mukainen eikä sääntely ole valiokunnan käytettävissä olevan tiedon mukaan aiheuttanut käytännössä ongelmia. Valiokunta ei näin ollen katso aiheelliseksi ehdottaa säännöksen tarkentamista. Sisäasiainministeriö on tehnyt periaatepäätöksen poliisiammattikorkeakoulun siirtämisestä Tampereelle, missä yhteydessä myös poliisikoulun ja poliisiammattikorkeakoulun on tarkoitus yhdistyä ja muodostaa poliisialan ammattikorkeakoulu. Yhdistämiseen liittyvien lainsäädäntömuutosten yhteydessä on mahdollista tarvittaessa arvioida sääntelyn suhdetta yleiseen ammattikorkeakoululainsäädäntöön.

3 §. *Poliisioppilaitosten hallitus.* Pykälässä säädetään poliisioppilaitosten yhteisestä hallituksesta. Pykälän 3 momentin mukaan hallituksen kokoonpanosta, asettamisesta ja tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Myös hallituksen toimikaudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että hallituksen tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä, kuten sen käsiteltäväksi säädettyjen oikaisuvaatimusten käsittely, minkä vuoksi hallituksen yleisistä perusteista on perustuslain 119 §:n 2 momentin takia säädettävä lailla. Perustuslain esitöiden mukaan "yleisillä perusteilla tarkoitetaan lähinnä yksikön nimeä, toimialaa sekä pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia" (HE 1/1998 vp, s. 174/11). Perustuslakivaliokunta on katsonut myös toimielimen toimikauden **mahdollisen määräaikaisuuden kuuluvan** yleisiin perusteisiin (**PeVL 12/2004 vp, s. 3/1**). **Säätelyä on siksi täydennettävä** säännöksillä hallituksen toimikauden pituudesta, **jotta** lakiehdotus voidaan tältä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta ehdottaa, että 3 §:n 3 momentista poistetaan viimeinen virke ja 3 §:n 1 momentin ensimmäiseen virkkeeseen lisätään hallituksen toimikauden pituutta koskeva säännös seuraavasti: "Poliisioppilaitoksilla on yhteinen hallitus, jonka poliisin ylijohdo nimittää **kolmeksi vuodeksi kerrallaan.**"

4 §. *Hallituksen päätöksentekomenettely.* Pykälässä on säännökset poliisioppilaitosten yhteisen hallituksen päätösvaltaisuudesta ja päätöksentekomenettelystä. Pykälän 3 momentin mukaan hallituksen jäsenten esteellisyydestä ja oikaisuvaatimuksesta annetun päätöksen tiedoksiannosta on voimassa, mitä esteellisyydestä ja tiedoksiannosta hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Koska hallintolakia yleislakina sovelletaan kokonaisuudessaan hallituksen toimintaan, viittaussäännös muutamaan hallintolain säännökseen voi aiheuttaa epäselvyyttä hallintolain sitovuudesta muilta osin. Tämän johdosta valiokunta ehdottaa 4 §:n 3 momenttia poistettavaksi.

6 §. *Opiskelijaksi ottaminen poliisin peruskoulutukseen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi poliisin peruskoulutukseen ottamisen kelpoisuusvaatimuksista. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota 1 momentin 3 kohtaan, jonka mukaan perustutkintokoulutukseen valittavan tulee olla suorittanut asevelvollisuuslaissa (452/1950) tarkoitettua varusmiespalveluksen. Säätelylle ei perustuslakivaliokunnan mielestä ole perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä perusteita, minkä vuoksi se on vastoin perus-

tuslain 6 §:n 2 momentissa säädettyä syrjäntäkieltoa. Sääntely ei ole sopusoinnussa myöskään perustuslain 11 §:ssä turvattujen uskonnon ja omantunnon vapauden eikä pe-

Samalla hakintovaliokunta ehdottaa pykälän
2 momentin tehtäväksi tästä johtuvat muutokset
ja 3

6

Perustelu

HaVM /2004 vp — HE

rustuslain 127 §:n 2 momentin mukaisen oikeuden kanssa. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan esittänyt, että lakiehdotuksesta on poistettava 6 §:n 1 momentin 3 kohta, jotta lakiehdotus voidaan tältä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan mielestä on kuitenkin hyväksyttävää ja perusteltua, että varusmiespalveluksen tai vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaminen lasketaan hakijalle lisäansioksi poliisioppilaitoksen opiskelijoita valittaessa.

Perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisen huomautuksen johdosta hallintovaliokunta ehdottaa lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 3 kohdan poistamista,

Poliisin perustutkintokoulutukseen valittavan tulee 6 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella olla Suomen kansalainen. Poliisikoulu voi erityisistä syistä myöntää poikkeuksen tästä vaatimuksesta pykälän 2 momentin nojalla. Hallintovaliokunta pitää kansalaisuusvaatimusta perustutkintokoulutuksen yhteydessä hallituksen esityksen mukaisesti perusteltuna. Perustuslakivaliokunnan mukaan ehdotetun kansalaisuusvaatimuksen säätämiseksi on poliisimiehen virkakelpoisuuteen liittyvä hyväksyttävä peruste eikä sääntely siksi vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen. Poliisissa on viime vuosien aikana nähty tarpeellisenä, että poliisiin rekrytoidaan myös muun muassa erilaisista kulttuureista maahamme muuttaneita henkilöitä. Myös hallintovaliokunta pitää tätä perustuslakivaliokunnan tavoin tärkeänä nykyisessä monikulttuuristuvassa yhteiskunnassa ja korostaa hallituksen esitykseen sisältyvän kansalaisuusvaatimuksesta poikkeamismahdollisuuden merkitystä tässä suhteessa.

Ottaen huomioon, että lakiehdotuksen 8 §:ssä ilmaistaan muun kuin perustutkintokoulutuksen osalta selkeästi, mikä oppilaitos tekee opiskelijavalinnat, hallintovaliokunta ehdottaa, että myös perustutkintoa koskevaan 6 §:ään lisätään johdonmukaisuuden vuoksi vastaavanlainen säännös. Perustutkintokoulutukseen otettavat opiskelijat valitsee poliisikoulu. Edellä olevan johdosta valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään

uusi 1 momentti seuraavasti: *"Poliisikoulu valitsee opiskelijat poliisin perustutkintokoulutukseen."*

7 §. *Päihdetestaus.* Poliisin perustutkintokoulutukseen hakeutuva on 7 §:n 1 momentin perusteella velvollinen osallistumaan päihdetestiin ennen koulutukseen hyväksymistä. Perustutkintoa suorittavan on osallistuttava testiin poliisioppilaitoksen määräyksestä, jos on perusteltua aihetta epäillä, että hän esiintyy päihtyneenä koulutuksessa tai harjoitteluun liittyvässä työssä.

Lakiehdotuksessa päihdetestauksella tarkoitetaan huumeiden käytön testauksen ohella lääkeaineiden ja alkoholin käytön testausta. Sääntely on laajempi kuin yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004), jossa säädetään vain huume-testauksesta. Valiokunnan mielestä laajempi sääntely on perusteltua. Poliisin perustutkintokoulutuksessa koulutetaan poliisimiehiä. Poliisimiehen työn luonne huomioon ottaen on perusteltua, että perustutkintokoulutuksen aikana pyritään mahdollisimman kattavasti puuttumaan mahdollisiin ongelmatapauksiin ja saamaan henkilöt mahdollisimman varhaisessa vaiheessa asianmukaiseen hoitoon. Hallituksen esityksen mukaan päihde- tai huumeriippuvuus voi olla myös peruste koulutuksesta erottamiselle. Alkoholin käytön testauksen osalta valiokunta toteaa, että alkoholin vaikutuksen alaisena esiintymistä epäiltäessä puhalluskokeen suorittaminen perustuu opiskelijan suostumukseen. Jos opiskelija kieltäytyy puhalluskokeesta, voidaan hänet ohjata lakiehdotuksen 7 §:ssä tarkoitettuun päihdetestiin.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että 7 §:n sääntelylle on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet ja että lakiehdotus voidaan näiltä osin käsitellä tavallisen lain lainsäätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kuitenkin kiinnittänyt huomiota siihen, ettei ehdotus sisällä säännöstä päihdetestistä saatujen tietojen säilytysajasta ja pitänyt sellaisen lisäämistä selvyiden vuoksi asianmukaisena.

Lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin mukaan päihdetestistä saatu tieto on terveyden-tilatieto. Terveydentilaa koskevat tiedot ovat henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja. Henkilötietolain 12 §:n 2 momentin mukaan arkaluonteiset tiedot on poistettava rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole 12 §:n 1 momentissa mainittua perustetta. Perustetta ja käsittelyn tarvetta on

arvioitava vähintään viiden vuoden välein, jollei laista tai henkilötietolain 12 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettua tietosuojalautakunnan luvasta muuta johdu. Päihdetestistä saatujen tietojen säilytysaika tulee hallintovaliokunnan käsityksen mukaan asianmukaisesti ja selkeästi järjestettyä henkilötietolain perusteella. Tämä vastaa myös yksityisyyden suojasta työelämästä annetun lain sääntelytapaa.

12 §. Opiskelun keskeyttäminen. Pykälän 2 momentin mukaan opiskelun keskeyttämistä koskeva päätös voidaan panna heti täytäntöön. Valiokunta toteaa, että päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen sovelletaan hallintolainkäyttölain 31 §:ää yleissäännöksenä. Valiokunta katsoo, että informatiivisuuden vuoksi on tarpeen viitata muutoksenhakuviranomaisen mahdollisuuteen keskeyttää tarvittaessa päätöksen täytäntöönpano. Lakiehdotuksen 20 §:n mukaan poliisikoulutuksesta annettavassa laissa tarkoitettuja muutoksenhakuviranomaisia ovat poliisioppilaitos ja hallinto-oikeus. Edellä olevan johdosta valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentti muutetaan seuraavasti: "Opiskelun keskeyttämistä koskeva päätös voidaan panna heti täytäntöön, *jollei poliisioppilaitos tai hallinto-oikeus toisin määrää.*"

14 §. Koulutuksesta erottaminen. Pykälän 3 momentin mukaan erottamista koskeva päätös voidaan panna heti täytäntöön. Valiokunta toteaa, että päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen sovelletaan hallintolainkäyttölain 31 §:ää yleissäännöksenä. Valiokunta katsoo, että informatiivisuuden vuoksi on tarpeen viitata muutoksenhakuviranomaisen mahdollisuuteen keskeyttää tarvittaessa päätöksen täytäntöönpano. Vastaavanlainen säännös sisältyy myös esimerkiksi ammattikorkeakoulukin 42 §:ään. Lakiehdotuksen 20 §:n mukaan poliisikoulutuksesta annettavassa laissa tarkoitettuja muutoksenhakuviranomaisia ovat poliisioppilaitos ja hallinto-oikeus. Edellä olevan johdosta valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momentin ensimmäinen virke muutetaan seuraavasti: "Erottamista koskeva päätös voidaan panna heti täytäntöön, *jollei poliisioppilaitos tai hallinto-oikeus toisin määrää.*"

15 §. Menettely opintuoikeuden menettämistä ja opiskelun keskeyttämistä koskevassa asiassa sekä kurinpitoasiassa. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi nimenomainen säännös opiskelijan kuulemisesta opintuoikeuden menettämistä, opiskelun keskeyttämistä, huomautuksen tai varoituksen antamista ja koulutuksesta erottamista koskevissa

asioissa. Selvityksen mukaan säännöksellä on haluttu oikeusturvasyistä painottaa velvollisuutta opiskelijan kuulemiseen. Selvyyden vuoksi valiokunta toteaa, että näiden asioiden käsittelyyn sovelletaan hallintolakia yleissääntelynä. Menettelyistä säädetään hallintolaissa tarkemmin. Valiokunta tähdentää määräajan riittävyyden merkitystä ja sitä, että opiskelijaa on kuultava kaikista sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Tässä yhteydessä valiokunta haluaa korostaa, että varoituksessa on kysymys kurinpitotoimesta, jollainen huomautus taas ei ole. Tähän liittyen valiokunta ehdottaa 15 §:n otsikon tarkentamista seuraavasti: "Menettely opiskeluoikeuden menettämistä ja opiskelun keskeyttämistä koskevassa asiassa, kurinpitoasiassa *sekä huomautusta annettaessa*".

16 §. *Opiskelijoiden osallistuminen poliisitehtäviin.* Perustuslakivaliokunta on poliisioppilaitoksen järjestyssääntöä koskevaa 21 §:ää arvioidessaan todennut pykälässä ehdotetun järjestyssäännön antamista koskevan valtuuden jäävän käyttöalaltaan hyvin vähäiseksi ja huomauttanut, että valtuuden nojalla ei voida antaa määräyksiä huolehtia oppilaitoksen päivystystehtävistä, ellei tällaisen velvollisuuden perusteista ole säännöksiä muualla laissa. Mainitun 21 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa päivystystehtävissä on kysymys poliisioppilaitoksen ja sen alueen päivystyksestä, joka katsotaan opintoihin liittyväksi poliisikoulutukselliseksi tehtäväksi. Päivystystehtävä voi sisältää esimerkiksi aulapalvelutyypisiä asiakaspalvelutehtäviä, mutta myös muita poliisikoulutusellisia tehtäviä. Hallintovaliokunta katsoo, että opiskelijan velvollisuudesta suorittaa edellä kuvattuja tehtäviä tulee säätää lain tasolla. Valiokunta katsoo, että tätä koskeva säännös on sijoitettavissa opiskelijoiden osallistumista poliisitehtäviin koskevan 16 §:n yhteyteen. Edellä olevan johdosta valiokunta ehdottaa, että mainittuun 16 §:ään lisätään uusi 5 momentti seuraavasti: "*Poliisioppilaitos voi määrätä poliisin perustutkintoa opiskelevan suorittamaan koulutuksen aikana päivystystehtäviä ja muita vastaavia opintoihin liittyviä poliisikoulutusellisia tehtäviä.*" Lisäksi valiokunta ehdottaa, että *pykälän otsikko* muutetaan edellä ehdotettua lisäystä vastaavasti.

19 §. *Opinnäytetyöt.* Hallituksen esityksen mukaan poliisin tutkintokoulutukseen sisältyvien opinnäytetöiden tekijänoikeudet siirtyisivät opiskelijalta asianomaiselle poliisi-

oppilaitokselle opinnäytetyön tultua poliisioppilaitoksessa hyväksytyksi. Perustuslakivaliokunnan mielestä esityksessä ei ole tuotu esiin perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä perusteita rajoittaa sananvapautta ja tieteen vapautta. Oppilaitoksen näkökulmasta esitetty arvio kohtuudesta ei muodosta tällaista perustetta eikä se myöskään viittaa sellaisen yleisen tarpeen olemassaoloon, jonka takia olisi hyväksyttävää siirtää perustuslain omaisuudensuojan piiriin kuuluva tekijänoikeus ehdotetulla tavalla kokonaisuudessaan tekijältä oppilaitokselle. Esityksessä ei ole asiallisesti ottaen tehty lainkaan selkoa seikoista, joiden vuoksi tekijänoikeuden siirtäminen olisi tarpeen tai välttämätöntä. Tekijänoikeuden ottaminen pois opinnäytetyön tekijältä muodostuu tällaisessa asetelmassa myös sääntelyn oikeasuhtaisuuden vaatimusta rikkovaksi.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta hallintovaliokunta ehdottaa, että opinnäytetöitä koskeva pykälä poistetaan lakiehdotuksesta, jotta lakiehdotus voidaan tältä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyksikössä.

Perustuslakivaliokunta on poliisioppilaitoksen järjestyssääntöä koskevaa 21 §:ää arvioidessaan huomauttanut, että pykälässä ehdotetun järjestyssäännön antamista koskevan valtuuden nojalla ei voida antaa määräyksiä esimerkiksi oppilaan velvollisuudesta käyttää virkapukua, ellei velvollisuuden perusteista ole säännöksiä muualla laissa. Nykykäytännön mukaan poliisin peruskoulutukseen kuuluu, että opiskelija käyttää koulutuksessa ollessaan poliisin virkapukua. Edellä olevaan viitaten hallintovaliokunta katsoo, että opiskelijaa koskevasta virkapuvun käyttövelvollisuudesta tulee säätää lain tasolla. Valiokunta toteaa, että poliisilain (493/1995) mukaan tarkemmat säännökset virkapuvun käytöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Valiokunta katsoo, että nyt puheena olevan virkapuvun käyttövelvollisuuden osalta tulee noudattaa vastaavaa sääntelytapaa. Edellä olevan johdosta valiokunta ehdottaakin uudensisältöistä 19 §:ää seuraavasti: *"Poliisin perustutkintoa suorittavan opiskelijan on käytettävä koulutukseen osallistuessaan poliisin virkapukua. Tarkempia säännöksiä virkapuvun käytöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella."* Lisäksi valiokunta ehdottaa, että pykälän otsikko muutetaan muotoon *"Virkapuvun käyttö"*.

21 §. *Poliisioppilaitoksen järjestyssääntö.* Edellä 16§:n ja 19§:n yhteydessä ehdotetun johdosta valiokunta katsoo, että 21 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohdat käyvät tarpeettomiksi, ja valiokunta ehdottaa kyseisten kohtien poistamista.

24 §. *Tarkemmat säännökset.* Perustuslakivaliokunnan lausuntoon yhtyen hallintovaliokunta ehdottaa, että pykälän sanamuotoa muutetaan kuulumaan seuraavasti: "*Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poliisioppilaitosten virkamiesten tehtävistä, poliisioppilaitoksissa suoritettavista tutkinnoista ja annettavasta muusta koulutuksesta, opiskelijaksi hyväksymismenettelystä, opiskelun keskeyttämistä ja opiskelijan erottamista koskevasta menettelystä sekä poliisioppilaitosten neuvottelukunnista ja ohjesäännöstä (poist.).*" Lisäksi hallintovaliokunta tähdentää, että tarkemmat säännökset opiskelijan erottamista koskevasta menettelystä voivat koskea ainoastaan teknislouhteisia seikkoja.

2. Laki poliisihallinnosta annetun lain muuttamisesta

16 §. *Tarkemmat säännökset ja määräykset.* Pykälän 2 momentin nojalla sisäasiainministeriöllä on oikeus antaa tarkempia määräyksiä poliisiyksiköiden asemasta ja tehtävistä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että momentti on syytä tarkistaa vastaamaan valtuussäännösten nykyaikaista kirjoittamistapaa (ks. esim. PeVL 46/2001 vp, s. 2/II) siten, että ministeriön asetuksella voidaan antaa momentissa mainituista asioista tarkempia säännöksiä.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten hallintovaliokunta ehdottaa 16 §:n 2 momenttia muutettavaksi seuraavasti: "*Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poliisiyksiköiden asemasta ja tehtävistä.*" Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa, että *pykälän otsikko* muutetaan edellä olevaa ehdotusta vastaavasti.

3. Laki poliisilain 7 §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä muuttamattomana.

Säätämisyjärjestys

Perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenee, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 3

§:n 3 momentista, 6 §:n 1 momentin 3 kohdasta ja 19 §:stä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Hallintovaliokunta on ottanut perustuslakivaliokunnan esittämät säätämisyjärjestyksestä koskevat valtiosääntöoikeudelliset huomautukset asianmukaisesti huomioon. Näin ollen myös 1. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että 3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 1. ja 2. lakiehdotukset hyväksytään muutettuina seuraavasti:

1.

Laki poliisikoulutuksesta

a

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §

(Kuten

HE)

3 §

Poliisioppilaitosten hallitus

Poliisioppilaitoksilla on yhteinen hallitus, jonka poliisin ylijohdo nimittää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksessa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä yksitoista muuta jäsentä ja heillä kullakin henkilökohtainen varajäsen.

(2 mom. kuten HE)

Hallituksen kokoonpanosta, asettamisesta ja tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. (*Poist.*)

4 §

Hallituksen päätöksentekomenettely

(1 ja 2 mom. kuten HE)

(3 mom. *poist.*)

5 §

(Kuten HE)

6 §

Opiskelijaksi ottaminen poliisin perustutkintokoulutukseen

Poliisikoulu valitsee opiskelijat poliisin perustutkintokoulutukseen. (Uusi 1 mom.)

Perustutkintokoulutukseen valittavan tulee olla:

(1 ja 2 kohta kuten HE:n 1 mom. 1 ja 2 kohta)

(3 kohta *poist.*) C3

(3—6 kohta kuten HE:n 1 mom. 4—7 kohta)

~~13- ja 4 mom. kuten HE:n 2 ja 3 mom. jt~~

vrt (sipiinh 4% fort-t*

7-11 §

j^v^ / i£

(Kuten HE)

< ^ ^£J^k^

12 §

Opiskelun keskeyttäminen^{ni0ri^Sj l^öluh^ ^Li'jt>hfr> p&\$//a£}

(1 mom. kuten HE)

^ /to^M/ct^*

*oHa~*4e*κ wU*'rmajU stM yaMWa- *

3^ kohdan

vSKtit |j&n

*----- .. - .... -----^*

Opiskelun keskeyttämistä koskeva päätös voidaan panna heti täytäntöön, *jollei poliisioppilaitos tai hallinto-oikeus toisin määrää.* (3 mom. kuten HE)

13 §

(Kuten HE)

14 §

Koulutuksesta erottaminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Erottamista koskeva päätös voidaan panna heti täytäntöön, *jollei poliisioppilaitos tai hallinto-oikeus toisin määrää.* Jos koulutuksesta erottamista koskeva päätös kumotaan, poliisioppilaitos päättää opiskelijan siihen mennessä suorittamien opintojen hyväksiluettavuudesta myöhemmin vastaavien opintojen yhteydessä.

(4 mom. kuten HE)

15 §

Menettely opiskeluoikeuden menettämistä ja opiskelun keskeyttämistä koskevassa asiassa, (poist.) kurinpitoasiassa sekä huomautusta annettaessa

(JUöomj kuten HE)

j---- \

16 §

Opiskelijoiden osallistuminen poliisitehtäviin ja muihin määrättyihin tehtäviin (1—4 mom. kuten HE)

Poliisioppilaitos voi määrätä poliisin perustutkintoa opiskelevan suorittamaan koulutuksen aikana päivystystehtäviä ja muita vastaavia opintoihin liittyviä poliisikouluksellisia tehtäviä. (Uusi 5 mom.)

17 ja 18 §

(Kuten HE)

Virkapuvun käyttö

Poliisin perustutkintoa suorittavan opiskelijan on käytettävä koulutukseen osallistuessaan poliisin virkapukua. Tarkempia säännöksiä virkapuvun käytöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

20 §

(Kuten HE)

21 §

Poliisioppilaitoksen järjestyssääntö

Poliisioppilaitoksella on järjestyssääntö, jonka poliisioppilaitos antaa. Siinä voidaan antaa opiskeluyhteisön turvallisuuden ja viihtyvyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä:

(1 kohta ~~korrr~~ kuten HE) *h~\ 2) (poist.)*

(2 kohta kuten HE:n 3 kohta) 4) (poist.)

(3 ja 4 kohta kuten HE:n 5 ja 6 kohta)

(2 ja 3 mom. kuten HE)

22 ja 23 §

(Kuten HE)

24 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poliisioppilaitosten virkamiesten tehtävistä, poliisioppilaitoksissa suoritettavista tutkinnoista ja annettavasta muusta koulutuksesta, opiskelijaksi hyväksymismenettelystä, opiskelun keskeyttämistä ja opiskelijan erottamista koskevasta menettelystä sekä poliisioppilaitosten neuvottelukunnista ja ohjesäännöstä (poist.).

25 §

(Kuten HE)

2.

Laki

poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan poliisin hallinnosta 14 päivänä helmikuuta 1992 annetun lain (110/1992) 12, 12 a ja 12 b §, sellaisina kuin ne ovat, 12 ja 12 b § laeissa 778/1997 ja 679/2002 sekä 12 a § mainitussa laissa 778/1997, sekä

muutetaan 16 §, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 778/1997 ja 679/2002, seuraavasti:

16 §

Tarkemmat säännökset (poist.)

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin poliisin organisaatiosta ja tehtävistä sekä poliisipäällikön virkaan vaadittavasta poliisipäällystön tutkinnon lisäksi suoritettavasta muusta soveltuvasta ylemmästä korkeakoulututkinnosta ja siihen sisältyvistä opinnoista.

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poliisiyksiköiden asemasta ja tehtävistä.

Voimaantulosäännös**(Kuten HE)**